

Raport

Zespół ds Analiz
i Prognozowania Kadr Oświaty

Nauczyciele języków obcych w roku szkolnym 2006 / 2007

Warszawa, luty 2008 r.

Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

Uwagi ogólne

Raport ten zawiera informacje statystyczne o nauczycielach uczących języków obcych w roku szkolnym 2006/2007. Dane statystyczne zebrane zostały przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu w Systemie Informacji Oświatowej [S I O] i obrazują one stan kadry nauczycielskiej na dzień 15 września 2006 roku.

W latach wcześniejszych informacje statystyczne o nauczycielach zbierane były w systemie Ewikan . Ostatnia ewidencja kadr w tym systemie przeprowadzona została przed czterema laty, w październiku 2002 roku i zawierała dane dla roku szkolnego 2002/2003.

Informacje zawarte w opracowaniu dotyczą następujących tematów:

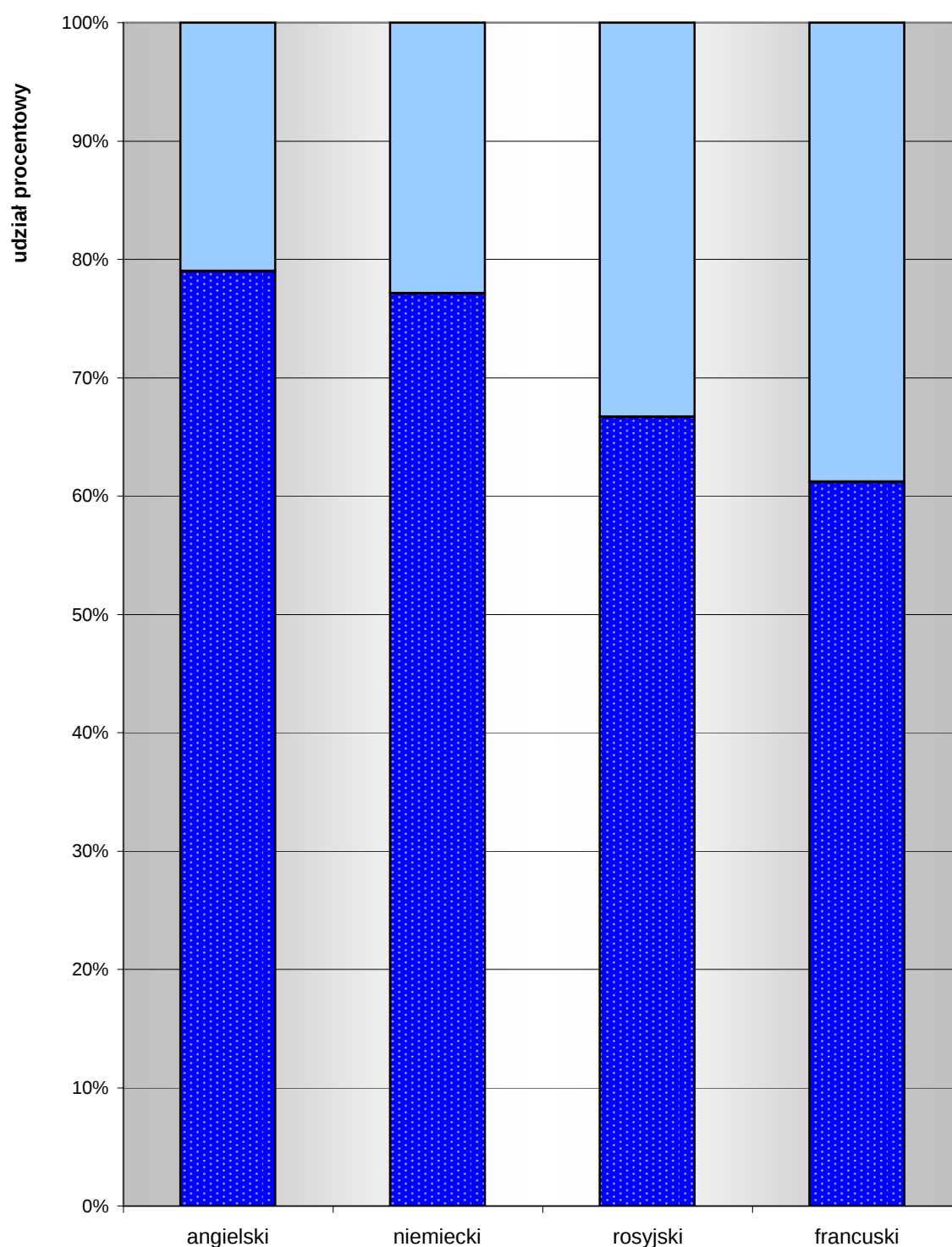
- statusu i struktury zatrudnienia nauczycieli
- poziomu wykształcenia i przygotowania pedagogicznego
- wykorzystania nauczycieli obu specjalności do nauczania języków obcych w szkołach polskich
- stopni awansu zawodowego uczących nauczycieli
- form kształcenia i doskonalenia zawodowego
- wieku nauczycieli uczących i ich stażu pedagogicznego
- struktury zatrudnienia nauczycieli w różnych typach szkół

1. Status i struktura zatrudnienia

W roku szkolnym 2006/2007 zatrudnionych było ogółem w polskim systemie oświaty 66,37 tys. nauczycieli języków obcych. Nauczali oni sześciu języków obcych: angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego, francuskiego, hiszpańskiego i włoskiego w szesnastu województwach, we wszystkich typach szkół. W tabelach 1B : A, N, R, F, H, W przedstawione zostały szczegółowe dane dla sześciu języków obcych we wszystkich województwach.

Zdecydowaną większość w grupie nauczycieli uczących języków obcych : angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego i francuskiego stanowili nauczyciele pracujący na pełnym etacie: język angielski - 79,8 % ogółu język niemiecki - 77,1% ; język rosyjski – 66,7% ; język francuski – 61,2%. W przypadku dwóch pozostałych języków romańskich udział nauczycieli pełnozatrudnionych był niższy od 50 % ; dla hiszpańskiego wynosił 45,1 %, a dla włoskiego - 34,1%. Mapki status pokazują udziały procentowe pełnozatrudnionych nauczycieli języków obcych w każdym województwie. Największe procentowe udziały pełnozatrudnionych nauczycieli języka angielskiego zanotowano w dwóch województwach: warmińsko – mazurskim – 84,1% i kujawsko – pomorskim 83,7 %, a największy udział nauczycieli niepełnozatrudnionych w woj. świętokrzyskim 23,9 %. W przypadku języka niemieckiego największy udział procentowy mieli nauczyciele pełnozatrudnieni w województwie lubuskim - 84,6 %, a najmniejszy w woj. świętokrzyskim – 68,6 %. Największy udział procentowy nauczycieli pełnozatrudnionych języka rosyjskiego wystąpił w woj. podlaskim – 74,1 % , a najmniejszy w woj. opolskim – 46,9 %. Nauczyciele języka francuskiego : maksymalny udział

Nauczyciele języków obcych w kraju według statusu

Rys.1B

■ pełnozatrudnieni ■ niepełnozatrudnieni

Tabela 1B A**Nauczyciele języka angielskiego według województw
i statusu [w osobach]**

województwa	Nauczyciele ogółem	Pełnozatrudnieni	Niepełnozatrudnieni
dolnośląskie	2355	1862	493
kujawsko - pomorskie	2164	1812	352
lubelskie	2678	2129	549
lubuskie	683	564	119
łódzkie	2465	1942	523
małopolskie	3712	2847	865
mazowieckie	5542	4298	1244
opolskie	1100	892	208
podkarpackie	2623	2031	592
podlaskie	1486	1217	269
pomorskie	2311	1856	455
śląskie	4954	4093	861
świętokrzyskie	1460	1111	349
warmińsko- mazurskie	1491	1254	237
wielkopolskie	3113	2519	594
zachodniopomorskie	1468	1172	296
Polska	39605	31599	8006

Tabela 1B N

Nauczyciele języka niemieckiego według województw i statusu [w osobach]

województwa	Nauczyciele ogółem	Pełnozatrudnieni	Niepełnozatrudnieni
dolnośląskie	1904	1485	419
kujawsko - pomorskie	951	762	189
lubelskie	816	608	208
lubuskie	778	658	120
łódzkie	1309	1009	300
małopolskie	1541	1114	427
mazowieckie	1711	1232	479
opolskie	742	583	159
podkarpackie	1138	861	277
podlaskie	382	299	83
pomorskie	1134	889	245
śląskie	1932	1450	482
świętokrzyskie	522	358	164
warmińsko- mazurskie	741	604	137
wielkopolskie	2143	1757	386
zachodniopomorskie	1068	838	230
Polska	18812	14507	4305

Tabela 1B R

Nauczyciele języka rosyjskiego według województw
i statusu [w osobach]

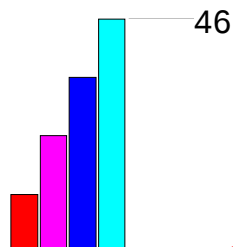
	Nauczyciele ogółem	Pełnozatrudnieni	Niepełnozatrudnieni
dolnośląskie	119	65	54
kujawsko - pomorskie	340	243	97
lubelskie	771	541	230
lubuskie	59	41	18
łódzkie	314	194	120
małopolskie	215	140	75
mazowieckie	1248	850	398
opolskie	49	23	26
podkarpackie	200	128	72
podlaskie	355	263	92
pomorskie	165	107	58
śląskie	294	182	112
świętokrzyskie	281	180	101
warmińsko- mazurskie	221	151	70
wielkopolskie	299	200	99
zachodniopomorskie	102	49	53
Polska	5032	3357	1675

Tabela 1B F

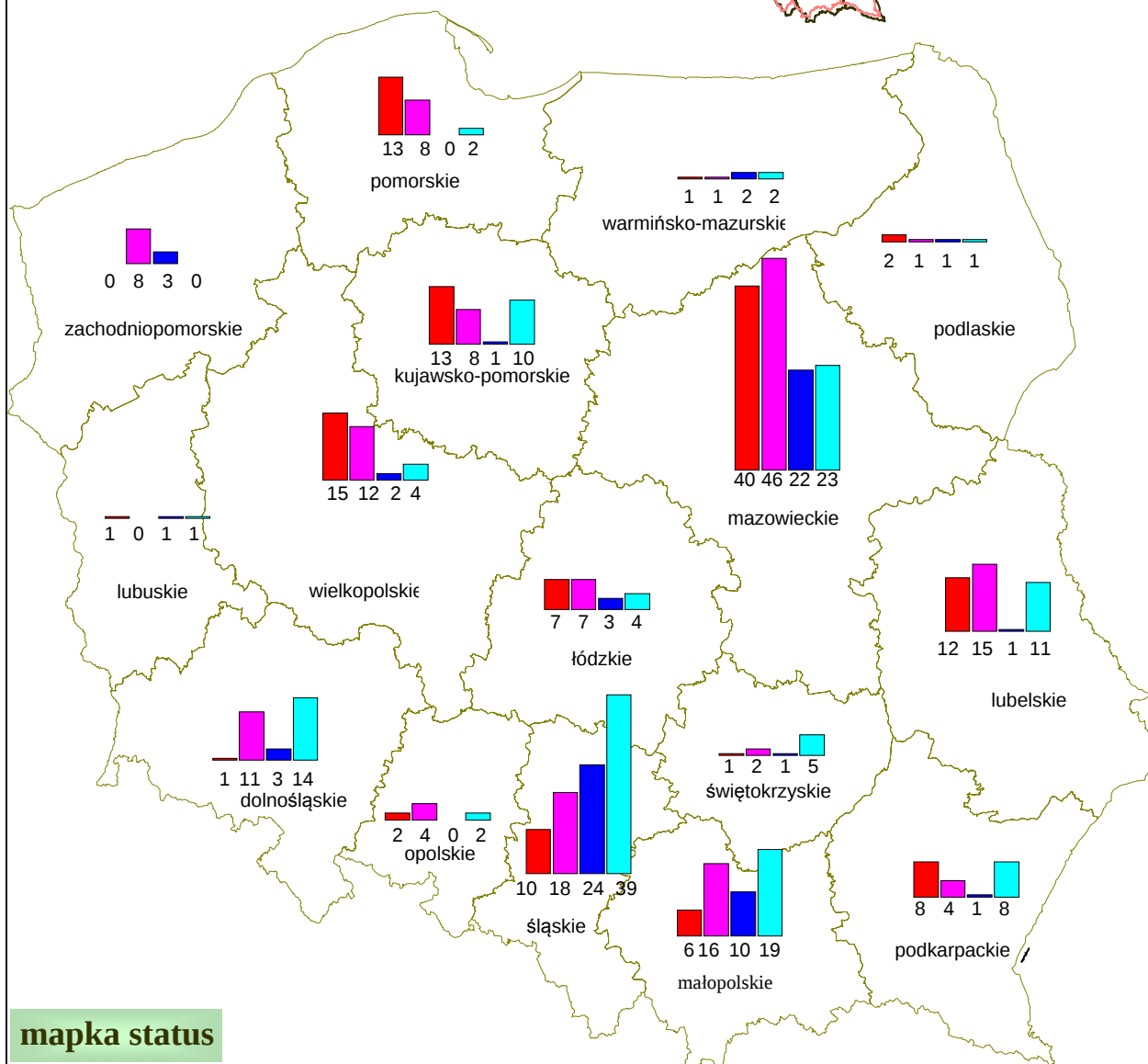
**Nauczyciele języka francuskiego według
województw i statusu [w osobach]**

	Nauczyciele ogółem	Pełnozatrudnieni	Niepełnozatrudnieni
dolnośląskie	171	103	68
kujawsko - pomorskie	112	82	30
lubelskie	148	97	51
lubuskie	68	45	23
łódzkie	131	68	63
małopolskie	287	153	134
mazowieckie	402	240	162
opolskie	56	40	16
podkarpackie	117	71	46
podlaskie	48	28	20
pomorskie	94	58	36
śląskie	459	307	152
świętokrzyskie	45	23	22
warmińsko- mazurskie	36	20	16
wielkopolskie	178	110	68
zachodniopomorskie	54	28	26
Polska	2406	1473	933

Nauczyciele języka hiszpańskiego i włoskiego według statusu

hiszpański	132	pełnozatrudnieni
	161	niepełnozatrudnieni
włoski	75	pełnozatrudnieni
	145	niepełnozatrudnieni

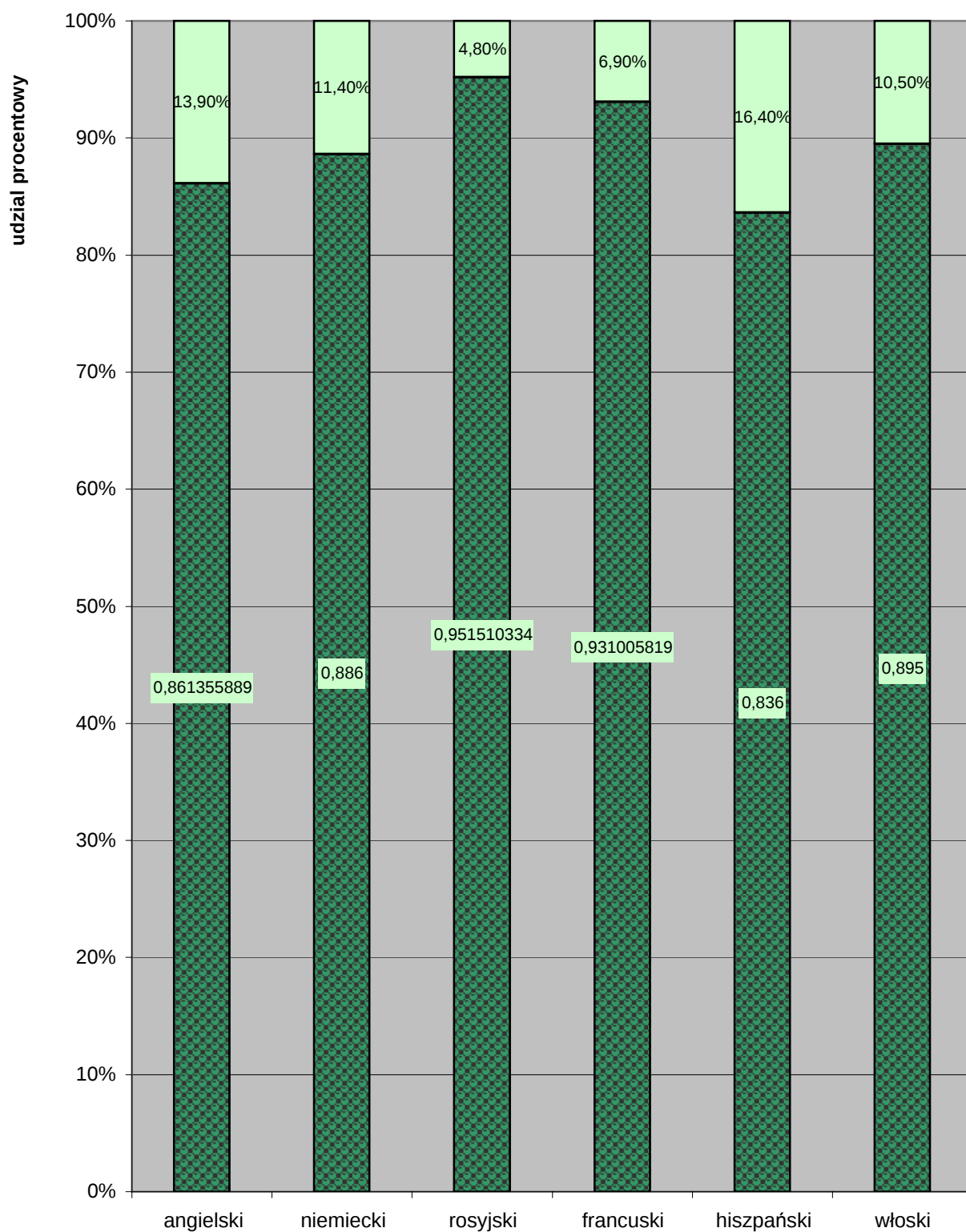
mapka status

pełnozatrudnionych - woj. śląskie – 66,9 %, minimalny udział – woj. świętokrzyskie - 51,1 %.

W ciągu czterech lat tzn. od roku 2002 do roku 2006 wzrosła liczba nauczycieli języka angielskiego o około 3300 osób. Natomiast liczby nauczycieli języka: niemieckiego, rosyjskiego i francuskiego zmalały w tym samym okresie; największy spadek dla języka niemieckiego o około 2000 nauczycieli. Równocześnie wzrosły udziały nauczycieli pełnozatrudnionych, uczących czterech wymienionych języków obcych w stosunku do ogółu uczących nauczycieli. Zwiększyła się także liczba nauczycieli języka hiszpańskiego i włoskiego; odpowiednio o 35 i 20 osób w stosunku do roku 2002.

Zawód nauczycielski w Polsce jest zdominowany przez płęć piękną. W całej populacji nauczycieli we wrześniu 2006 roku kobiety na pełnym lub niepełnym etacie stanowiły 80,1% ogółu osób zatrudnionych w polskiej oświacie. W przypadku nauczycieli języków obcych zatrudnionych było w minionym roku 58,26 tys. kobiet i 8,11 tys. mężczyzn [por. tab. 1D]. Udział procentowy kobiet - nauczycielek wynosił 87,8 % , a więc był o 7,7 procent wyższy od ogólnego udziału kobiet w tym zawodzie. Na rysunku 1 płeć pokazano udział procentowy płci dla poszczególnych języków obcych. Największe udziały procentowe kobiet zanotowano w grupie nauczycieli uczących języka rosyjskiego – 95,1 % i francuskiego – 93,1 %, a najmniejszy udział w grupie uczących języka hiszpańskiego - 83,6 %. Sytuację w 16 województwach dla czterech najbardziej popularnych języków obcych pokazuje wykres 1 D. Wskaźniki wojewódzkie określają procent uczących danego języka kobiet i mężczyzn na terenie wybranego województwa. Najniższe udziały procentowe kobiet uczących w minionym roku szkolnym wystąpiły w województwach : język angielski – woj. lubuskie 79,1% , język niemiecki -

Nauczyciele języków obcych w kraju według płci

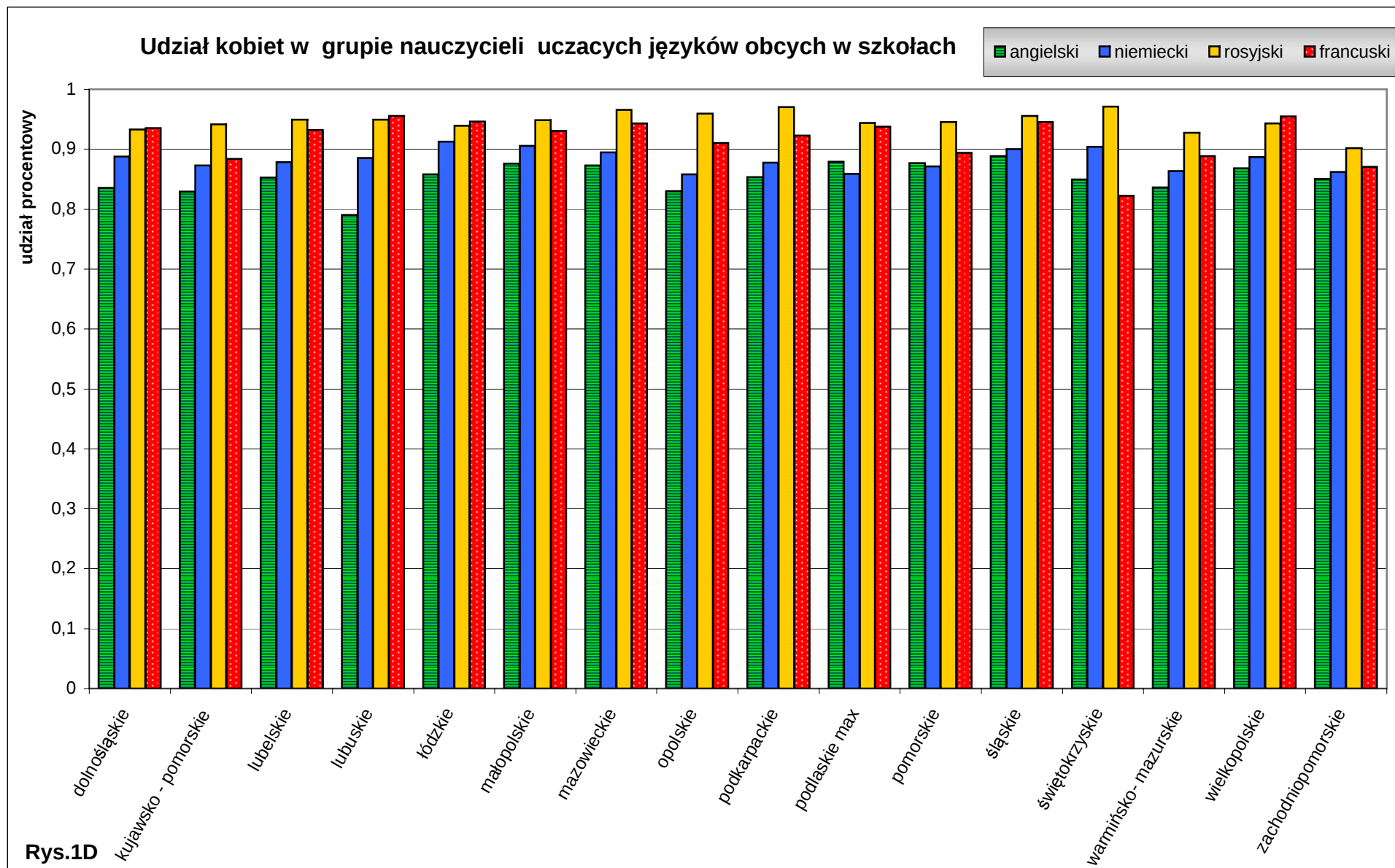

Rys.1 płeć

Tabela 1D

**Nauczyciele języków obcych ogółem według
województw i płci [w osobach]**

województwo	kobiety A	mężczyźni	kobiety N	mężczyźni	kobiety R	mężczyźni	kobiety F	mężczyźni
dolnośląskie	1967	388	1691	213	111	8	160	11
kujawsko - pomorskie	1794	370	830	121	320	20	99	13
lubelskie	2284	394	717	99	732	39	138	10
lubuskie	540	143	689	89	56	3	65	3
łódzkie	2116	349	1195	114	295	19	124	7
małopolskie	3253	459	1396	145	204	11	267	20
mazowieckie	4837	705	1531	180	1205	43	379	23
opolskie	913	187	637	105	47	2	51	5
podkarpackie	2238	385	999	139	194	6	108	9
podlaskie	1306	180	328	54	335	20	45	3
pomorskie	2026	285	988	146	156	9	84	10
śląskie	4403	551	1740	192	281	13	434	25
świętokrzyskie	1240	220	472	50	273	8	37	8
warmińsko- mazurskie	1247	244	640	101	205	16	32	4
wielkopolskie	2702	411	1900	243	282	17	170	8
zachodniopomorskie	1248	220	921	147	92	10	47	7
Polska	34114	5491	16674	2138	4788	244	2240	166

woj. podlaskie 85,9 %, język rosyjski - woj. zachodniopomorskie - 90,2 %, język francuski – woj. świętokrzyskie - 82,2 %.

W roku szkolnym 2002/2003 udział płci pięknej w nauczaniu języków obcych był również wysoki, najwyższy w przypadku języka rosyjskiego. Do roku 2006 tj. w ciągu czterech lat udział ten zwiększył się jeszcze w stosunku do ogółu nauczycieli uczących w szkołach. Największy przyrost wystąpił dla : języka hiszpańskiego – o ponad 3 punkty proc. i języka włoskiego - o ponad 4 punkty proc.

2. Poziom wykształcenia i przygotowanie pedagogiczne .

Nauczyciele uczący określonego przedmiotu powinni legitymować się wykształceniem wyższym z tego przedmiotu oraz posiadać przygotowanie pedagogiczne. Wykres 2 obrazuje poziom wykształcenia nauczycieli języków obcych w kraju. W roku szkolnym 2006/2007 wykształcenie wyższe posiadało 62383 nauczycieli w kraju tj. 94 % ogółu uczących języków, a wykształcenie średnie 1164 nauczycieli tj. 1,75 %. Tabele 2A [ang ,N, R, F] przedstawiają liczby nauczycieli czterech najbardziej popularnych języków obcych w każdym województwie według poziomu wykształcenia. Na mapkach zamieszczonych na końcu rozdziału znajdują się liczby nauczycieli w poszczególnych województwach, którzy mieli wykształcenie średnie. Kryterium poziomu wykształcenia nie spełniali również nauczyciele po SN i ci, którzy ukończyli nauczycielskie kolegium języków obcych. Łącznie 110 nauczycieli języków obcych w całym kraju miało w roku 2006 dyplom ukończenia SN. Uczyli oni tylko trzech języków: angielskiego, rosyjskiego i niemieckiego .

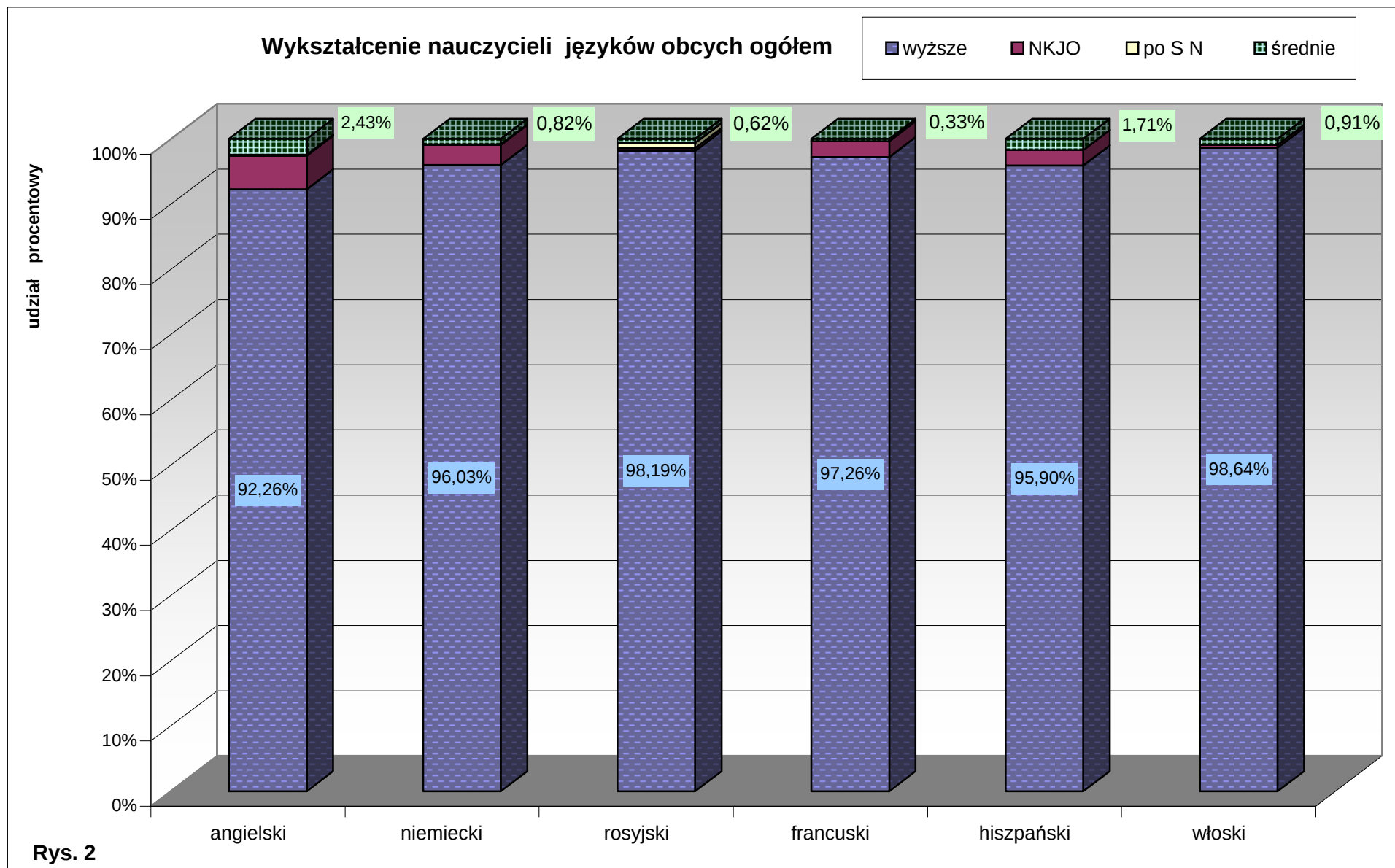

Tabela 2A Ang**Wykształcenie nauczycieli języka angielskiego według województw**

	nauczyciele ogółem	z tytułem doktora lub doktora hab.	magisterskie lub wyższe zawodowe	kolegium naucz. lub NKJO	po SN, PST, SWP, SNP	średnie
dolnośląskie	2355	15	2136	122	4	78
kujawsko - pomorskie	2164	9	2016	70	3	66
lubelskie	2678	9	2462	131	3	73
lubuskie	683	5	611	40	1	26
łódzkie	2465	12	2319	100	1	33
małopolskie	3712	31	3326	268	4	83
mazowieckie	5542	35	5088	279	4	136
opolskie	1100	15	987	65	3	30
podkarpackie	2623	9	2333	235	1	45
podlaskie	1486	8	1359	85	2	32
pomorskie	2311	12	2147	75	7	70
śląskie	4954	41	4617	265	5	26
świętokrzyskie	1460	8	1371	63	2	16
warmińsko- mazurskie	1491	9	1379	54	1	48
wielkopolskie	3113	17	2862	107	5	122
zachodniopomorskie	1468	10	1281	92	6	79
Polska	39605	245	36294	2051	52	963

Tabela 2A N**Wykształcenie nauczycieli języka niemieckiego według województw**

Województwo	nauczyciele ogółem	z tytułem doktora lub doktora hab.	po studiach magisterskich lub wyższych zawodowych	kolegium naucz. lub NKJO	po SN, PST, SWP, SNP	średnie
dolnośląskie	1904	11	1839	33	7	14
kujawsko - pomorskie	951	8	916	19	0	8
lubelskie	816	4	791	20	0	1
lubuskie	778	1	733	28	2	14
łódzkie	1309	6	1276	19	0	8
małopolskie	1541	8	1468	54	0	11
mazowieckie	1711	15	1637	51	1	7
opolskie	742	7	705	26	1	3
podkarpackie	1138	7	1086	39	0	6
podlaskie	382	7	346	25	0	4
pomorskie	1134	8	1075	29	0	22
śląskie	1932	28	1818	80	1	5
świętokrzyskie	522	8	495	17	0	2
warmińsko- mazurskie	741	4	702	26	2	7
wielkopolskie	2143	11	2031	64	1	36
zachodniopomorskie	1068	12	1002	45	2	7
Polska	18812	145	17920	575	17	155

Tabela 2A R**Wykształcenie nauczycieli języka rosyjskiego według województw**

	nauczyciele ogółem	z tytułem doktora lub doktora hab.	po studiach magisterskich lub wyższych zawodowych	kolegium naucz. lub NKJO	po SN, PST, SWP, SNP	średnie
dolnośląskie	119	0	116	1	1	1
kujawsko - pomorskie	340	1	336	1	1	1
lubelskie	771	5	751	2	7	6
lubuskie	59	0	58	0	0	1
łódzkie	314	1	307	2	2	2
małopolskie	215	1	214	0	0	0
mazowieckie	1248	2	1209	7	18	12
opolskie	49	0	49	0	0	0
podkarpackie	200	1	197	0	1	1
podlaskie	355	0	348	0	4	3
pomorskie	165	2	161	1	0	1
śląskie	294	1	291	1	0	1
świętokrzyskie	281	2	276	0	3	0
warmińsko- mazurskie	221	0	217	2	1	1
wielkopolskie	299	1	295	0	2	1
zachodniopomorskie	102	1	98	2	1	0
Polska	5032	18	4923	19	41	31

Tabela 2A F**Wykształcenie nauczycieli języka francuskiego według województw**

Województwo	nauczyciele ogółem	z tytułem doktora lub doktora hab.	po studiach magisterskich lub wyższych zawodowych	kolegium naucz. lub NKJO	po SN, PST, SWP, SNP	średnie
dolnośląskie	171	5	164	2	0	0
kujawsko - pomorskie	112	2	107	2	0	1
lubelskie	148	1	144	3	0	0
lubuskie	68	1	66	1	0	0
łódzkie	131	3	126	2	0	0
małopolskie	287	2	284	1	0	0
mazowieckie	402	7	379	14	0	2
opolskie	56	0	53	3	0	0
podkarpackie	117	0	112	4	0	1
podlaskie	48	1	44	2	0	1
pomorskie	94	1	88	4	0	1
śląskie	459	16	431	12	0	0
świętokrzyskie	45	0	44	1	0	0
warmińsko- mazurskie	36	0	36	0	0	0
wielkopolskie	178	0	172	5	0	1
zachodniopomorskie	54	3	48	2	0	1
Polska	2406	42	2298	58	0	8

467 nauczycieli miało tytuł doktora lub doktora habilitowanego. Najwięcej nauczycieli z tytułem naukowym uczyło języka angielskiego – 245 osób i niemieckiego – 145 osób. Liczby takich nauczycieli w poszczególnych województwach zawarte są w tabelach 2A.

Ciekawe zestawienie przedstawia tabela 2 B. Uwzględniono w niej poziom wykształcenia pełnozatrudnionych nauczycieli języków obcych w latach 2006 i 2002. Dane dla roku 2002 pochodzą z Ewikanu 2002, a dla roku 2006 z bazy SIO. Wykształcenie tej grupy nauczycieli uległo bardzo korzystnym zmianom w ciągu czterech lat. Dla wszystkich języków obcych wzrósł udział nauczycieli z wykształceniem wyższym i spadł udział nauczycieli z wykształceniem średnim. Największy wzrost udziału - język hiszpański – o 7,5 punktów proc. oraz język rosyjski – o 3,7 punktów proc. Języka włoskiego uczyło w roku 2006 100% nauczycieli pełnozatrudnionych z wykształceniem wyższym. Największe spadki udziału nauczycieli z wykształceniem średnim zanotowano: dla języków: hiszpańskiego – o 4,7 punktów proc. i angielskiego o 4,2 punktów proc. Spadły też udziały nauczycieli uczących języków obcych po SN , najwięcej w języku hiszpańskim i rosyjskim [por. wykres 2 B].

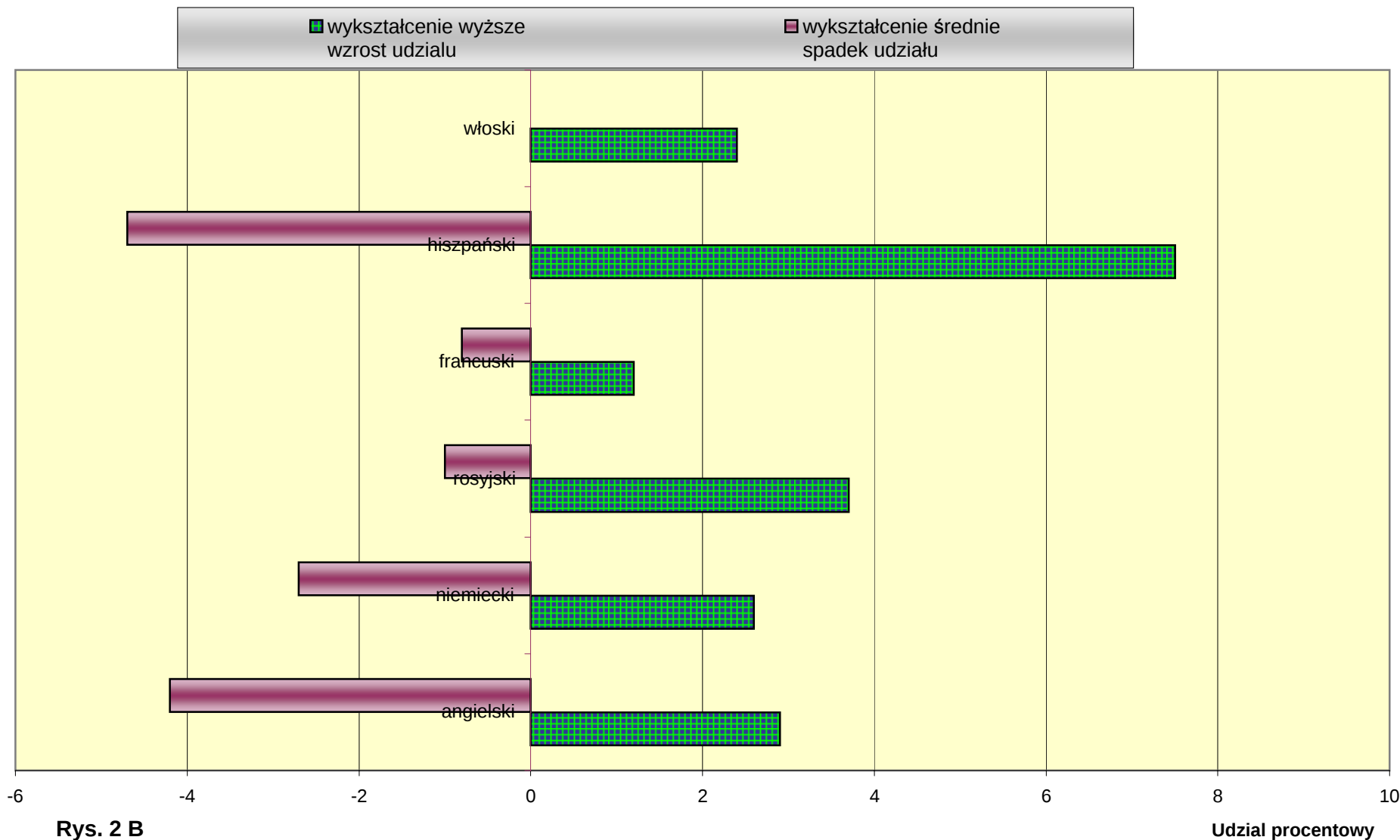
Sprawa przygotowania pedagogicznego nauczycieli omawianych języków obcych wyglądała w minionym roku szkolnym następująco. Łącznie 1697 nauczycieli języków obcych w całym kraju tj. 2,6 % ogółu uczyło ich bez przygotowania pedagogicznego; największy udział zanotowano u nauczycieli języka hiszpańskiego - 7,2% i włoskiego – 4,5 % [patrz rys.13]. Szczegółowe dane dla wszystkich województw w kraju przedstawiają tabele 13 [A i N; R i F; H i W] oraz mapki bez kwalifikacji. Widać na nich duże zróżnicowanie między poszczególnymi województwami.

Tabela 2 B

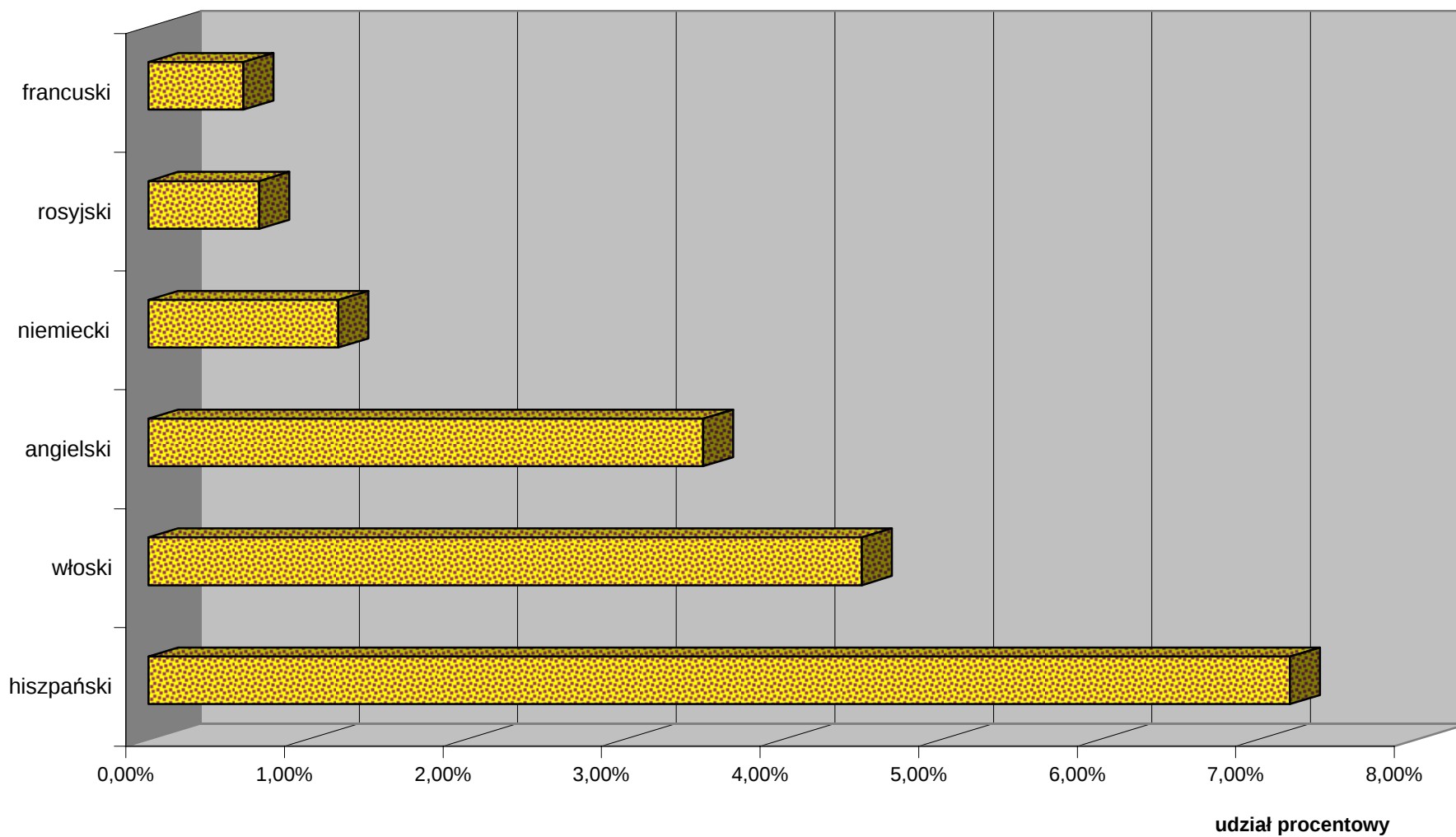
**Nauczyciele pełnozatrudnieni języków obcych według poziomu
wykształcenia**

	wyższe	NKJO	dypłom ukończenia SN	średnie
język angielski 2002 r	90,10%	3,20%	0,80%	5,90%
język angielski 2006 r	93%	5,20%	0,10%	1,70%
język niemiecki 2002 r	94,00%	2,10%	0,70%	3,20%
język niemiecki 2006 r	96,60%	2,80%	0,05%	0,50%
język rosyjski 2002 r	95,20%	0,30%	3,10%	1,50%
język rosyjski 2006 r	98,90%	0,20%	0,35%	0,50%
język francuski 2002	97,00%	2,00%	0,10%	0,90%
język francuski 2006	98,20%	1,60%	0,00%	0,10%
język hiszpański 2002 r	91,30%	0%	4,00%	4,70%
język hiszpański 2006 r	98,50%	1,50%	0,00%	0%
język włoski 2002r	97,60%	0%	0%	0%
język włoski 2006 r	100%	0%	0%	0%

Zmiany w wykształceniu nauczycieli pełnozatrudnionych języków obcych

Nauczyciele języków obcych w kraju bez przygotowania pedagogicznego.

Rys.13 ped

Tabela 13 A i N Nauczyciele języków obcych bez przygotowania pedagogicznego.

województwo	angielski - ogółem	bez przygotowania pedagogicznego	udział procentowy	niemiecki - ogółem	bez przygotowania pedagogicznego	udział procentowy
dolnośląskie	2355	131	5,6%	1904	16	0,8%
kujawsko - pomorskie	2164	73	3,4%	951	10	1,1%
lubelskie	2678	102	3,8%	816	4	0,5%
lubuskie	683	44	6,4%	778	18	2,3%
łódzkie	2465	51	2,1%	1309	7	0,5%
małopolskie	3712	95	2,6%	1541	20	1,3%
mazowieckie	5542	212	3,8%	1711	16	0,9%
opolskie	1100	36	3,3%	742	9	1,2%
podkarpackie	2623	61	2,3%	1138	6	0,5%
podlaskie	1486	39	2,6%	382	5	1,3%
pomorskie	2311	103	4,5%	1134	28	2,5%
śląskie	4954	80	1,6%	1932	10	0,5%
świętokrzyskie	1460	25	1,7%	522	4	0,8%
warmińsko- mazurskie	1491	58	3,9%	741	15	2,0%
wielkopolskie	3113	159	5,1%	2143	39	1,8%
zachodniopomorskie	1468	127	8,7%	1068	15	1,4%
Polska	39605	1396	3,5%	18812	222	1,2%

Tabela 13 R i F

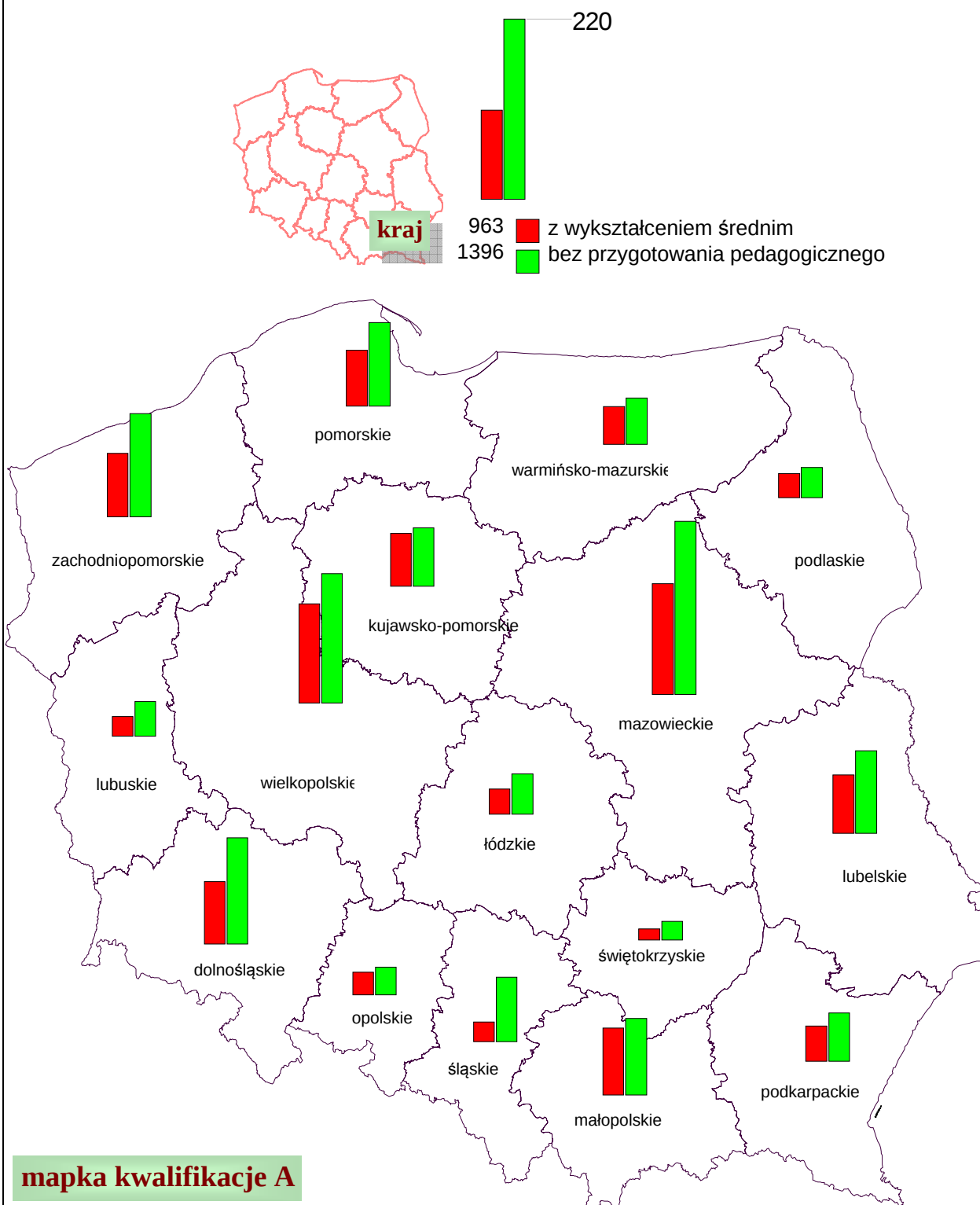
Nauczyciele języków obcych bez przygotowania pedagogicznego.

województwo	rosyjski - ogółem	bez przygotowania pedagogicznego	udział procentowy tych nauczycieli	francuski - ogółem	bez przygotowania pedagogicznego	udział procentowy tych nauczycieli
dolnośląskie	119	1	0,8%	171	1	0,6%
kujawsko - pomorskie	340	2	0,6%	112	2	1,8%
lubelskie	771	6	0,8%	148	1	0,7%
lubuskie	59	0	0,0%	68	0	0,0%
łódzkie	314	2	0,6%	131	1	0,8%
małopolskie	215	0	0,0%	287	0	0,0%
mazowieckie	1248	10	0,8%	402	3	0,7%
opolskie	49	0	0,0%	56	0	0,0%
podkarpackie	200	0	0,0%	117	0	0,0%
podlaskie	355	4	1,1%	48	1	2,1%
pomorskie	165	0	0,0%	94	1	1,1%
śląskie	294	1	0,3%	459	1	0,2%
świętokrzyskie	281	1	0,4%	45	0	0,0%
warmińsko- mazurskie	221	2	0,9%	36	0	0,0%
wielkopolskie	299	4	1,3%	178	2	1,1%
zachodniopomorskie	102	1	1,0%	54	1	1,9%
Polska	5032	34	0,7%	2406	14	0,6%

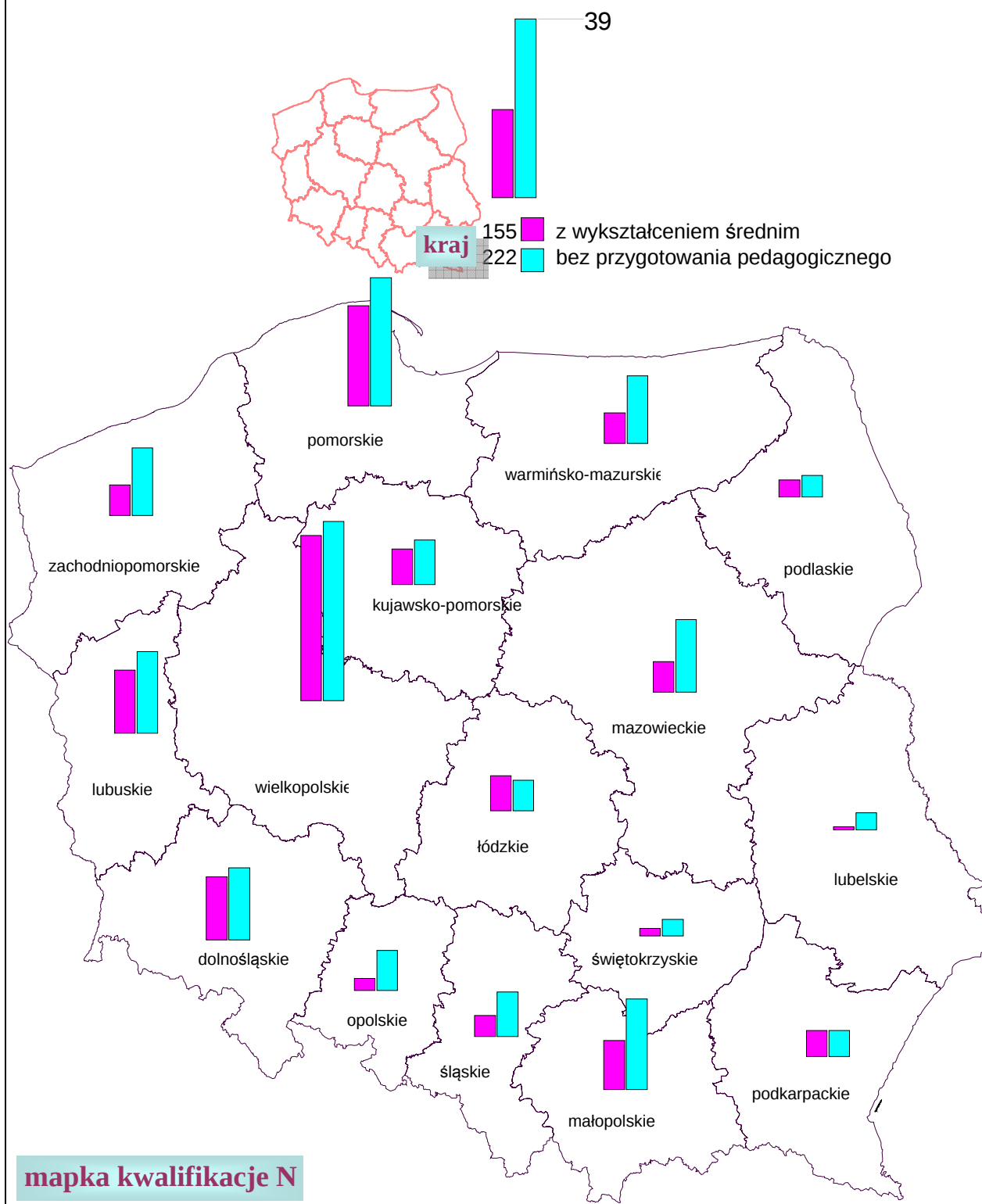
Tabela 13 H i W Nauczyciele języków obcych bez przygotowania pedagogicznego.

województwo	hiszpański - ogółem	bez przygotowania pedagogicznego	udział procentowy	włoski - ogółem	bez przygotowania pedagogicznego	udział procentowy
dolnośląskie	12	2	16,7%	17		0,0%
kujawsko - pomorskie	21	1	4,8%	11	1	9,1%
lubelskie	27	2	7,4%	12	1	8,3%
lubuskie	1	0	0,0%	2		0,0%
łódzkie	14	1	7,1%	7		0,0%
małopolskie	22	0	0,0%	29		0,0%
mazowieckie	86	10	11,6%	45	6	13,3%
opolskie	6	0	0,0%	2		0,0%
podkarpackie	12	0	0,0%	9		0,0%
podlaskie	3	0	0,0%	2		0,0%
pomorskie	21	0	0,0%	2		0,0%
śląskie	28	3	10,7%	63		0,0%
świętokrzyskie	3	0	0,0%	6	1	16,7%
warmińsko- mazurskie	2	0	0,0%	4	1	25,0%
wielkopolskie	27	1	3,7%	6	0	0,0%
zachodniopomorskie	8	1	12,5%	3	0	0,0%
Polska	293	21	7,2%	220	10	4,5%

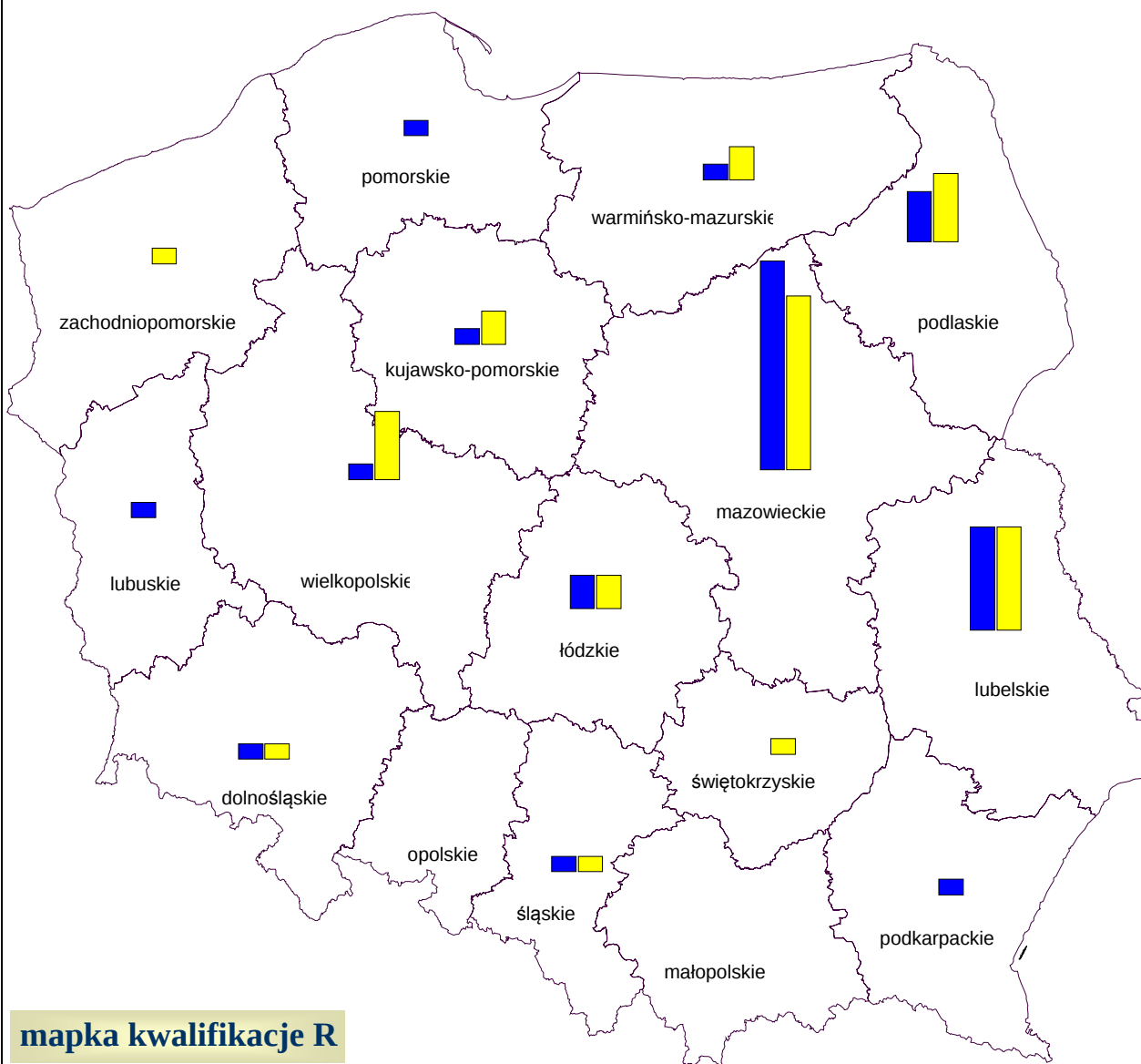
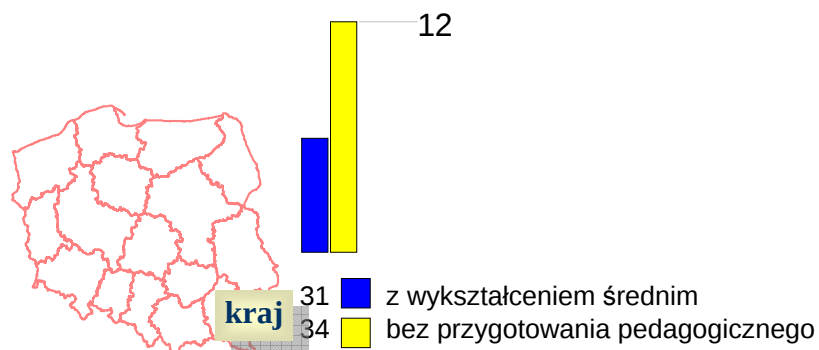
Nauczyciele bez kwalifikacji uczący języka angielskiego

Nauczyciele bez kwalifikacji uczący języka niemieckiego

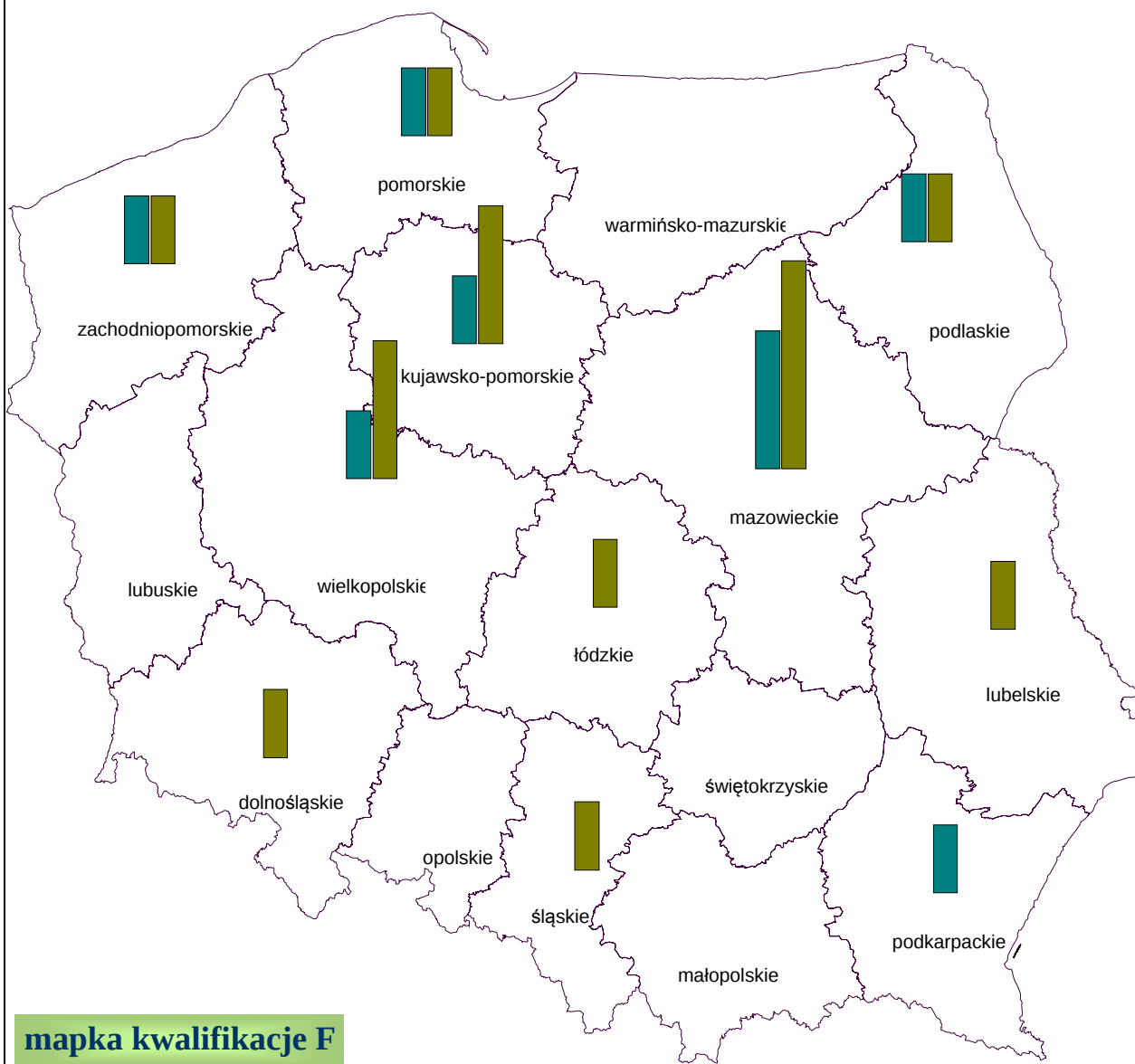
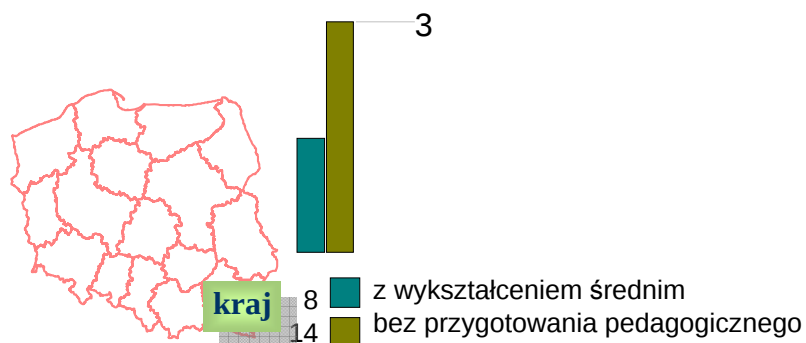

Nauczyciele bez kwalifikacji uczący języka rosyjskiego

mapka kwalifikacje R

Nauczyciele bez kwalifikacji uczący języka francuskiego

mapka kwalifikacje F

W roku szkolnym 2002/2003 udział nauczycieli pełnozatrudnionych bez przygotowania pedagogicznego w kraju przedstawiał się w poniższy sposób :

język angielski - 6,75 %, język niemiecki – 2,9 %, język rosyjski - 0,5 %
język francuski – 1,2% , język hiszpański – 6 % i język włoski – 2,35 %

Porównanie danych z roku 2002 i 2006 wskazuje , że udział nauczycieli bez przygotowania pedagogicznego zmniejszył się w roku 2006 dla języka: niemieckiego, francuskiego i angielskiego, dla języka rosyjskiego pozostał bez zmiany. Natomiast dla języka włoskiego i hiszpańskiego udziały takich nauczycieli wzrosły: włoski - o 2,2 punktu proc., hiszpański - o 1,2 punktu proc.

3. Specjalność nauczycieli a nauczany przedmiot.

Tabele 3A i 3B przedstawiają liczby nauczycieli języków obcych ogółem i pełnozatrudnionych, posiadających kwalifikacje do nauczania języków w szkołach . Liczba nauczycieli ogółem z kwalifikacjami przewyższała w roku szkolnym 2006/2007 liczbę nauczycieli uczących sześciu omawianych przedmiotów : język rosyjski – o 5,35 tys. osób, język niemiecki – o 1,58 tys. osób , język angielski – o 1,02 tys. osób i język francuski - o 0,5 tys. osób. W przypadku nauczycieli języka hiszpańskiego i włoskiego różnica ta wynosiła kilkadziesiąt osób. Wykres 3 przedstawia nauczycieli języków obcych w kraju według specjalności wyuczonej i statusu. Wysokie udziały nauczycieli pełnozatrudnionych z kwalifikacjami [powyżej 77 %] wystąpiły w językach obcych : angielskim, niemieckim i rosyjskim. W języku włoskim udział nauczycieli niepełnozatrudnionych był najwyższy i wynosił aż 57,6 %.

Tabela 3 A

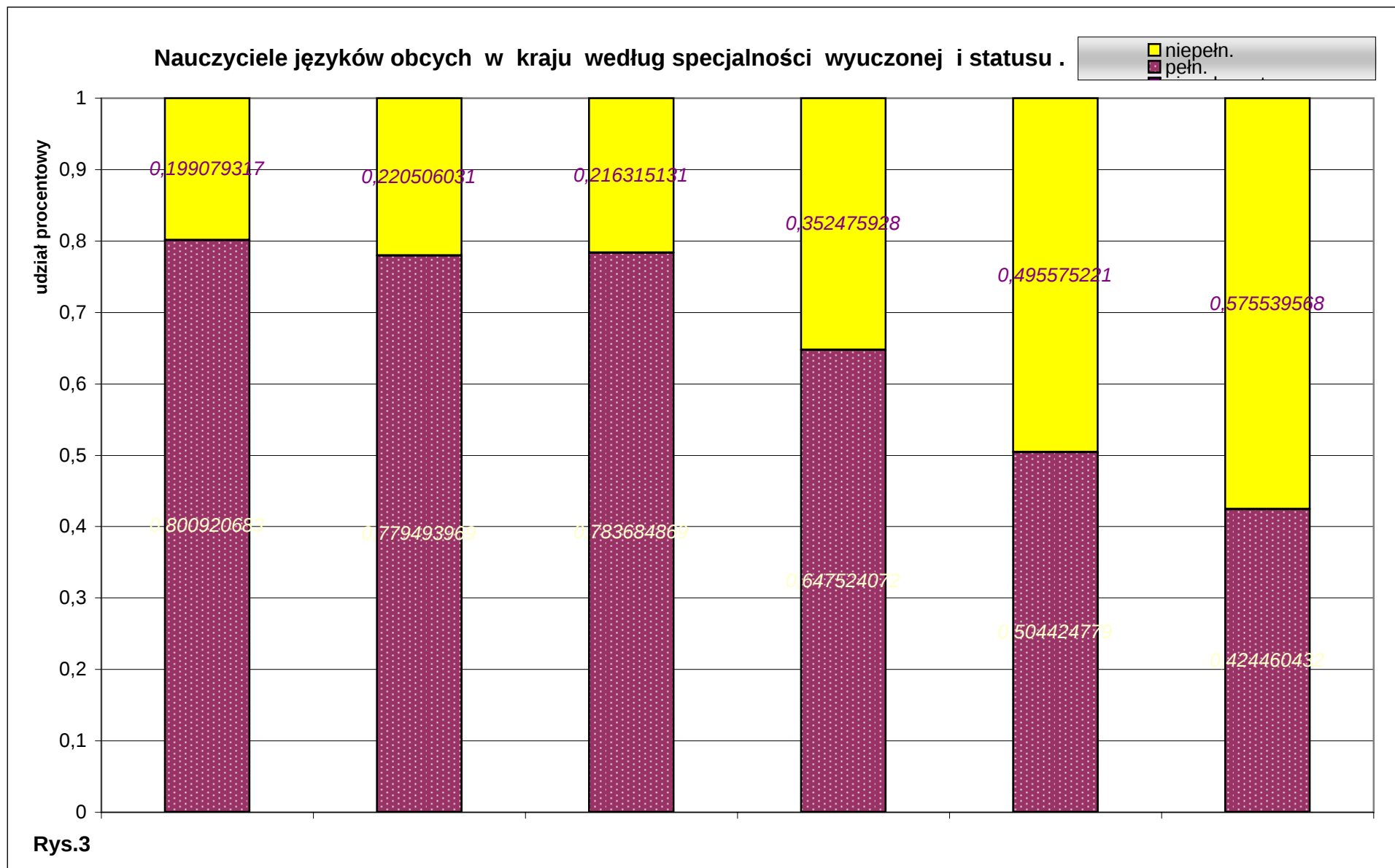
**Nauczyciele języków obcych ogółem
według kwalifikacji**

województwo	angielski	niemiecki	rosyjski	francuski	hiszpański	włoski
dolnośląskie	2406	2027	495	209	20	25
kujawsko - pomorskie	2186	1046	578	131	21	17
lubelskie	2645	907	962	178	30	15
lubuskie	706	813	267	93	4	6
łódzkie	2543	1409	587	163	17	12
małopolskie	3854	1645	787	358	25	33
mazowieckie	5602	1840	1636	433	96	55
opolskie	1148	934	269	78	8	3
podkarpackie	2707	1243	718	138	15	10
podlaskie	1515	411	614	53	4	3
pomorskie	2398	1224	553	119	22	4
śląskie	5282	2141	846	560	34	72
świętokrzyskie	1510	565	560	55	6	6
warmińsko - mazurskie	1456	793	440	41	2	4
wielkopolskie	3206	2251	686	228	35	10
zachodniopomorskie	1458	1145	385	71		3
Polska	40622	20394	10383	2908	339	278

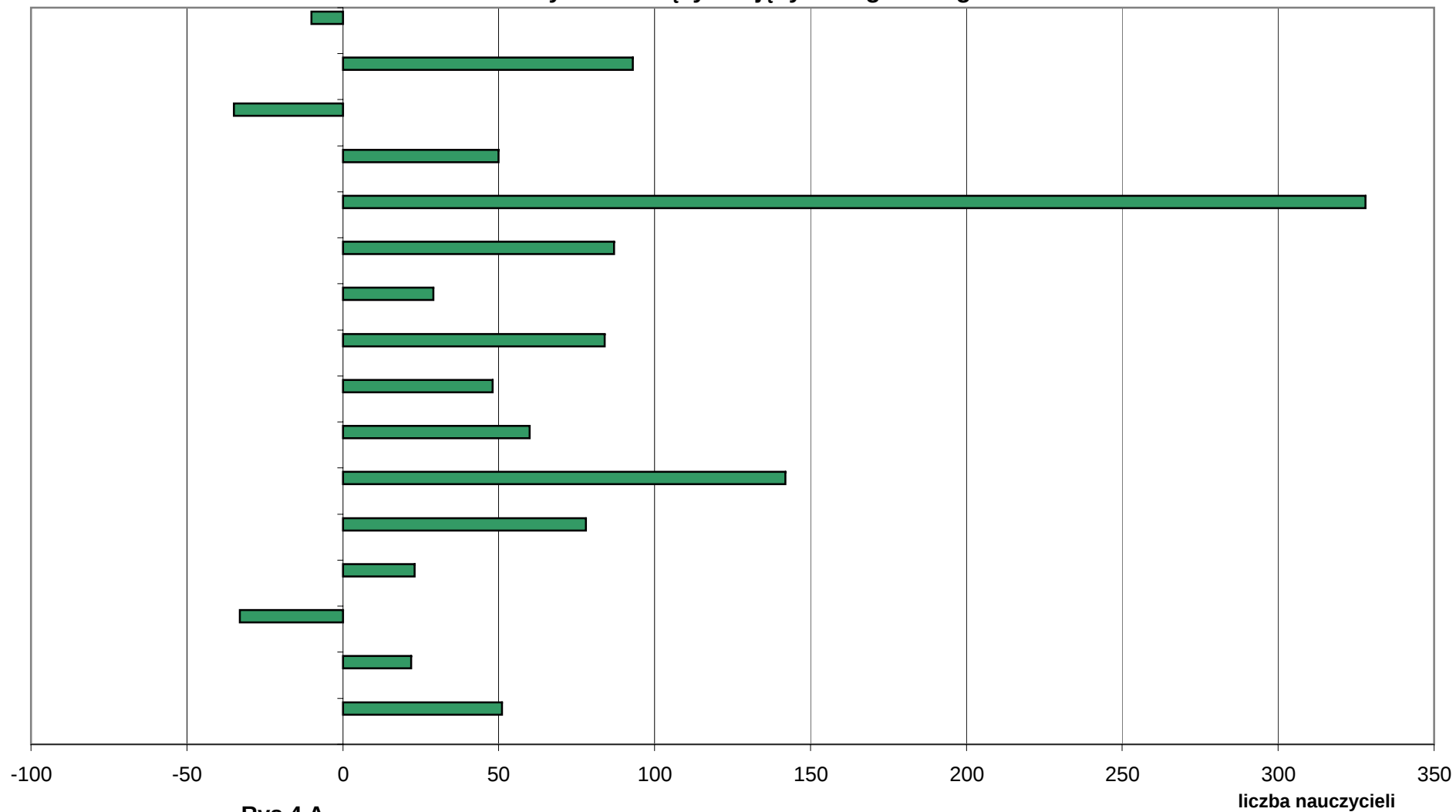
Tabela 3 B

**Nauczyciele języków obcych pełnozatrudnieni
według kwalifikacji**

województwo	angielski	niemiecki	rosyjski	francuski	hiszpański	włoski
dolnośląskie	1926	1600	385	136	6	11
kujawsko - pomorskie	1834	851	468	94	12	4
lubelskie	2113	685	718	122	15	2
lubuskie	586	696	226	67	4	4
łódzkie	2015	1088	460	89	9	6
małopolskie	2972	1202	639	213	9	14
mazowieckie	4344	1330	1161	258	47	27
opolskie	932	753	219	57	3	1
podkarpackie	2116	946	586	91	11	1
podlaskie	1245	328	503	33	2	2
pomorskie	1939	972	449	74	15	2
śląskie	4383	1623	673	391	13	33
świętokrzyskie	1159	398	438	28	1	1
warmińsko - mazurskie	1212	649	358	25	1	2
wielkopolskie	2600	1862	555	158	23	5
zachodniopomorskie	1159	914	299	47	0	3
Polska	32535	15897	8137	1883	171	118

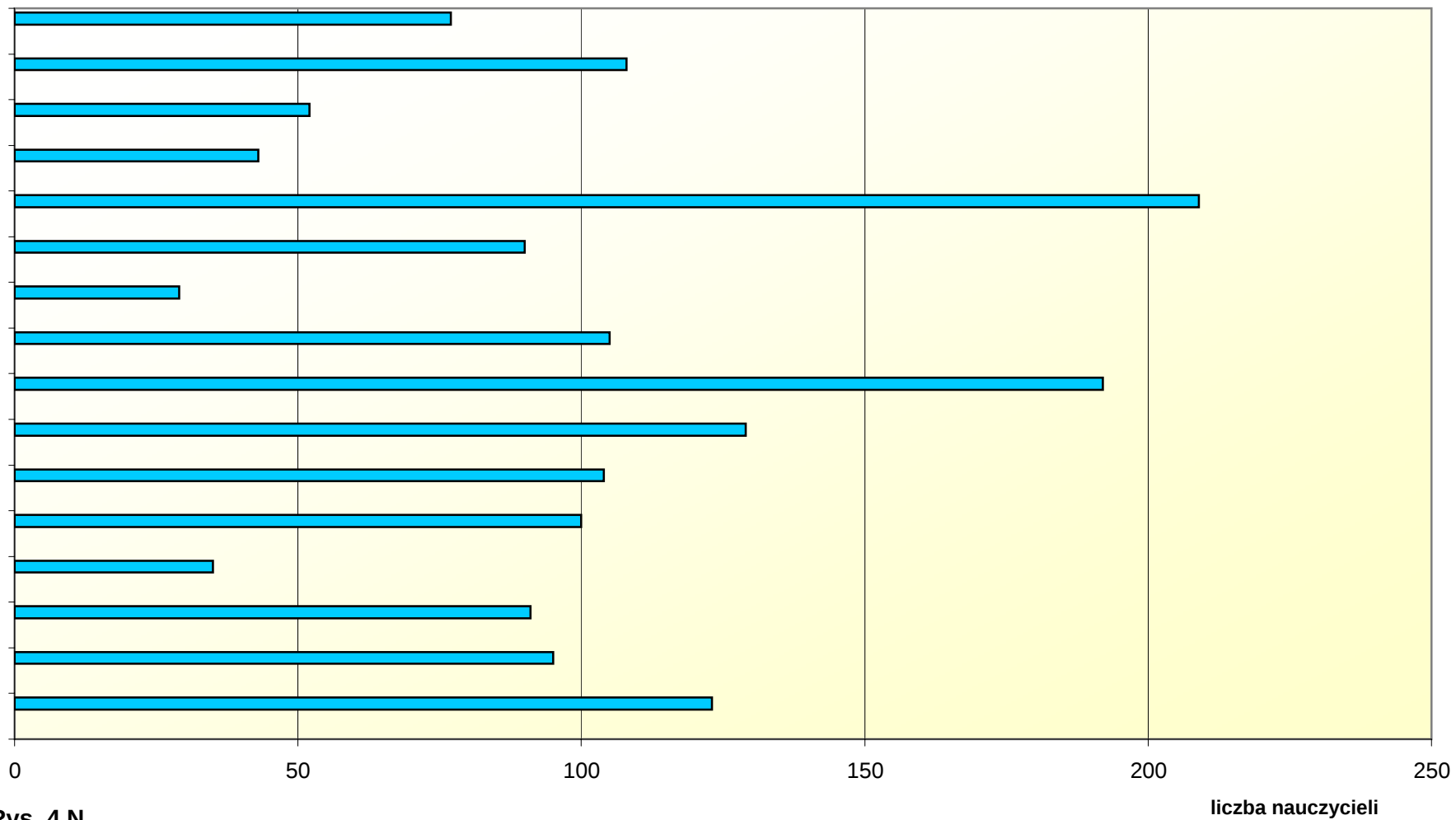

Różnica między liczbą nauczycieli danej specjalności a liczbą nauczycieli uczących języka angielskiego.

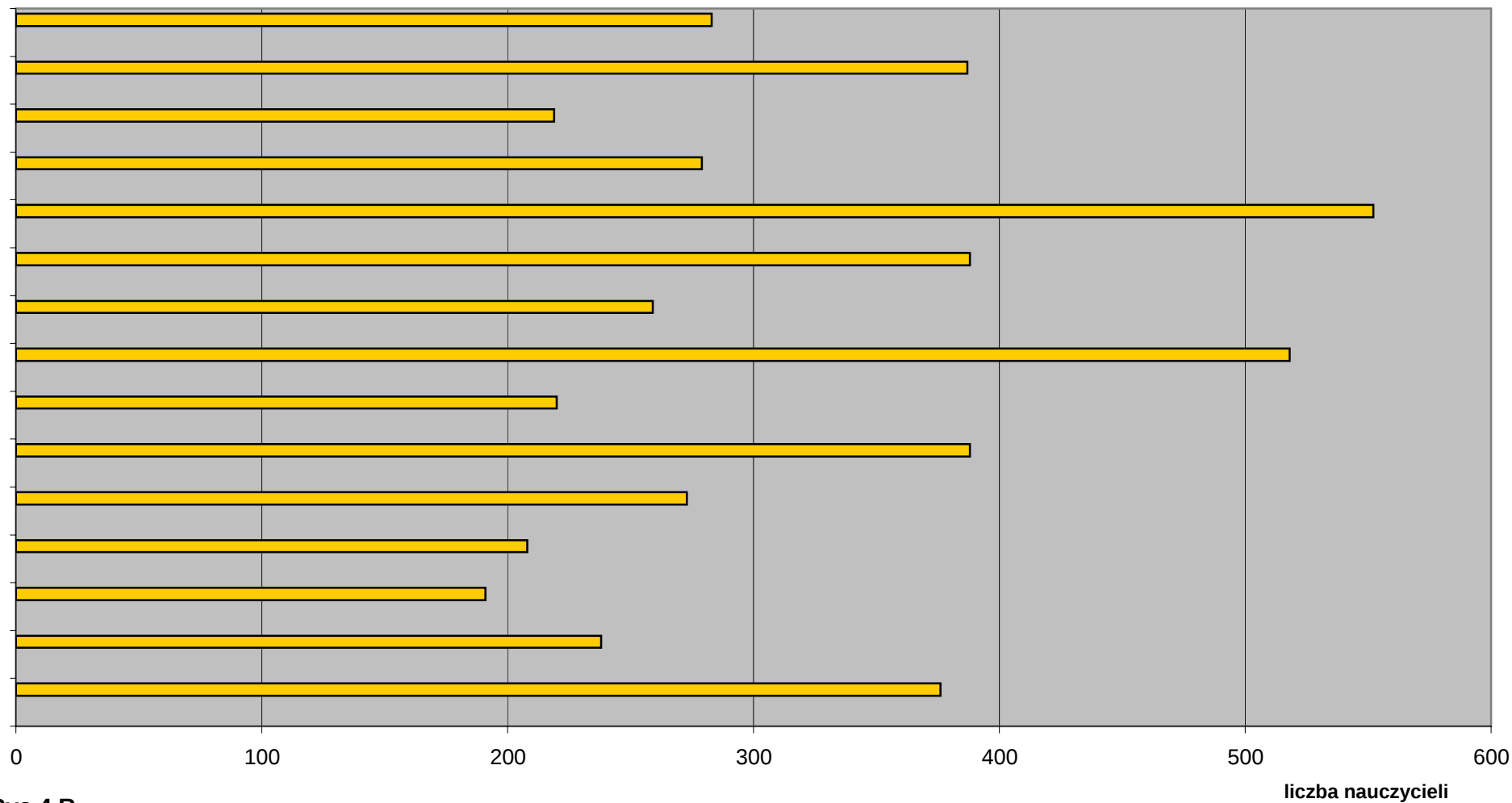
Rys.4 A

Różnica między liczbą nauczycieli danej specjalności a liczbą nauczycieli uczących języka niemieckiego.

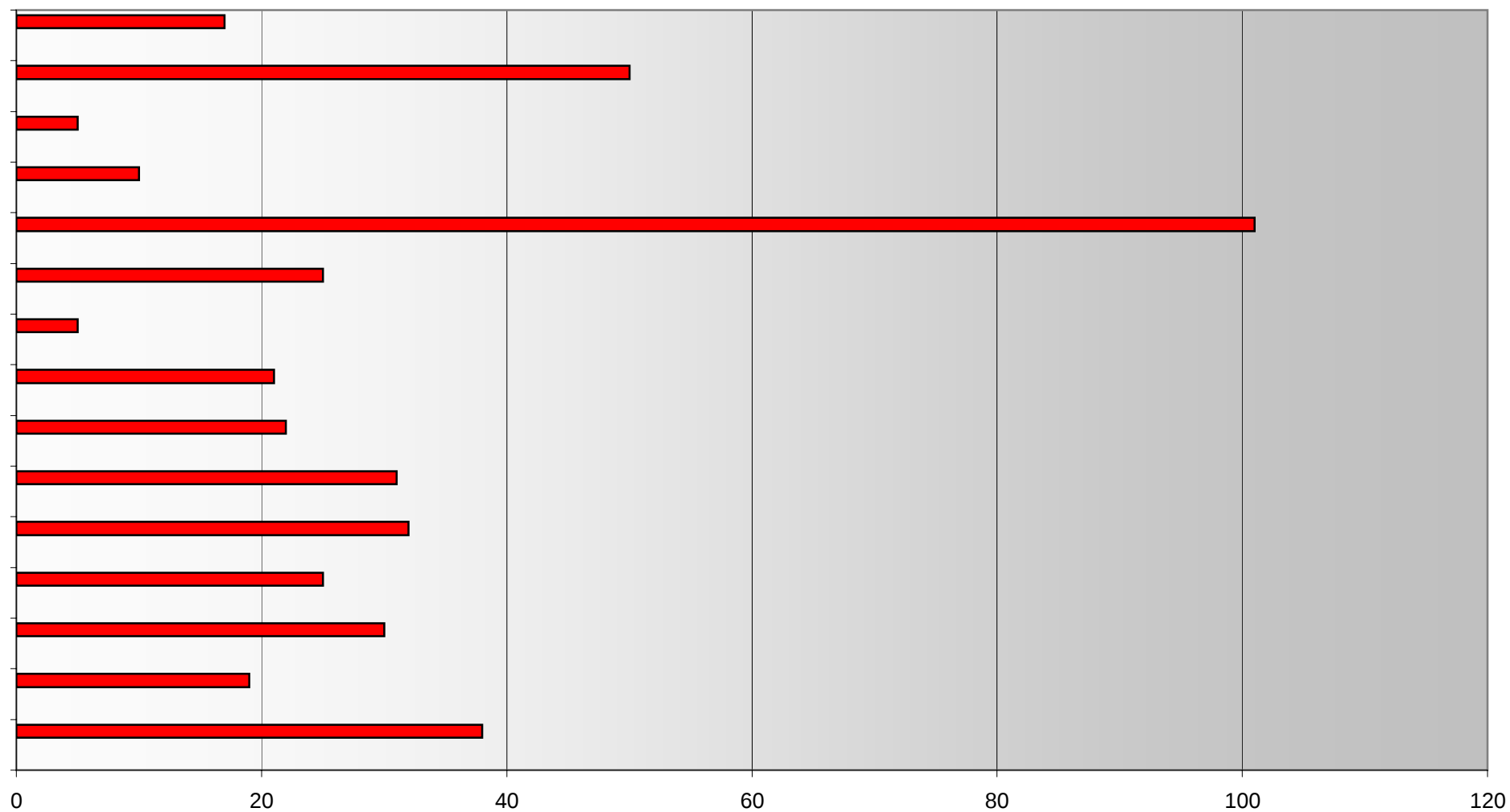
Rys. 4 N

Różnica [liczba nauczycieli danej specjalności a liczba nauczycieli uczących języka rosyjskiego.

Rys.4 R

Różnica [liczba nauczycieli danej specjalności i liczba nauczycieli uczących języka francuskiego.

Rys.4 F

liczba nauczycieli

Sytuację nauczycieli języków: angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego i francuskiego w poszczególnych województwach obrazują wykresy: 4A, 4N, 4R i 4F. Dla języka niemieckiego, rosyjskiego i francuskiego we wszystkich szesnastu województwach wystąpił nadmiar nauczycieli z kwalifikacjami w stosunku do potrzeb regionu. Największe nadwyżki dla nauczycieli niemieckiego zanotowano w województwach: śląskim i opolskim; dla nauczycieli języka rosyjskiego w województwach: śląskim i podkarpackim, dla nauczycieli języka francuskiego w województwach: śląskim i wielkopolskim. W przypadku języka angielskiego dla 13 województw wystąpił nadmiar nauczycieli z kwalifikacjami w stosunku do liczby uczących. W trzech województwach: warmińsko – mazurskim, lubelskim i zachodniopomorskim wystąpił niedomiar nauczycieli tego języka [por. wykres 4 A].

Interesującym zagadnieniem jest zbadanie wykorzystania specjalistów do nauczania określonych przedmiotów ogólnokształcących. W czterech tabelach 3C zestawiono: nauczycieli uczących analizowanego języka obcego, nauczycieli posiadających wyuczoną specjalność ogólnokształcącą i nauczycieli uczących języka zgodnie z wyuczoną specjalnością. Jeżeli liczba nauczycieli z wyuczoną specjalnością jest równa lub nieznacznie większa od liczby nauczycieli uczących tego przedmiotu mamy do czynienia ze zjawiskiem pozytywnym. W sytuacji odwrotnej możemy mówić o braku nauczycieli – specjalistów. W Polsce brakuje nauczycieli – specjalistów z języka angielskiego i tylko w niektórych regionach Polski.

Zgodność nauczanego przedmiotu z wyuczoną specjalnością możemy oszacować dzieląc liczbę nauczycieli uczących danego przedmiotu zgodnie ze specjalnością przez liczbę wszystkich nauczycieli uczących danego przedmiotu. Zgodność tę możemy wyrazić w procentach. Na wykresie 5 widoczne są wskaźniki zgodności sześciu języków obcych dla całego kraju. Najwyższe wskaźniki zgodności wystąpiły u nauczycieli języka

Tabela 3 C Ang**Wykorzystanie nauczycieli - specjalistów do nauczania języka angielskiego w województwach.**

	liczba uczących przedmiotu	liczba nauczycieli danej specjalności	uczący zgodnie ze specjalnością
dolnośląskie	2355	2406	2215
kujawsko - pomorskie	2164	2186	1981
lubelskie	2678	2645	2492
lubuskie	683	706	646
łódzkie	2465	2543	2364
małopolskie	3712	3854	3567
mazowieckie	5542	5602	5226
opolskie	1100	1148	1054
podkarpackie	2623	2707	2532
podlaskie	1486	1515	1409
pomorskie	2311	2398	2172
śląskie	4954	5282	4813
świętokrzyskie	1460	1510	1408
warmińsko- mazurskie	1491	1456	1370
wielkopolskie	3113	3206	2941
zachodniopomorskie	1468	1458	1336
Polska	39605	40622	37526

Tabela 3 C Niem

Wykorzystanie nauczycieli - specjalistów do nauczania języka niemieckiego w województwach.

	liczba uczących przedmiotu	liczba nauczycieli danej specjalności	uczący zgodnie ze specjalnością
dolnośląskie	1904	2027	1855
kujawsko - pomorskie	951	1046	933
lubelskie	816	907	805
lubuskie	778	813	736
łódzkie	1309	1409	1293
małopolskie	1541	1645	1524
mazowieckie	1711	1840	1673
opolskie	742	934	728
podkarpackie	1138	1243	1125
podlaskie	382	411	371
pomorskie	1134	1224	1107
śląskie	1932	2141	1896
świętokrzyskie	522	565	513
warmińsko- mazurskie	741	793	715
wielkopolskie	2143	2251	2068
zachodniopomorskie	1068	1145	1029
Polska	18812	20394	18371

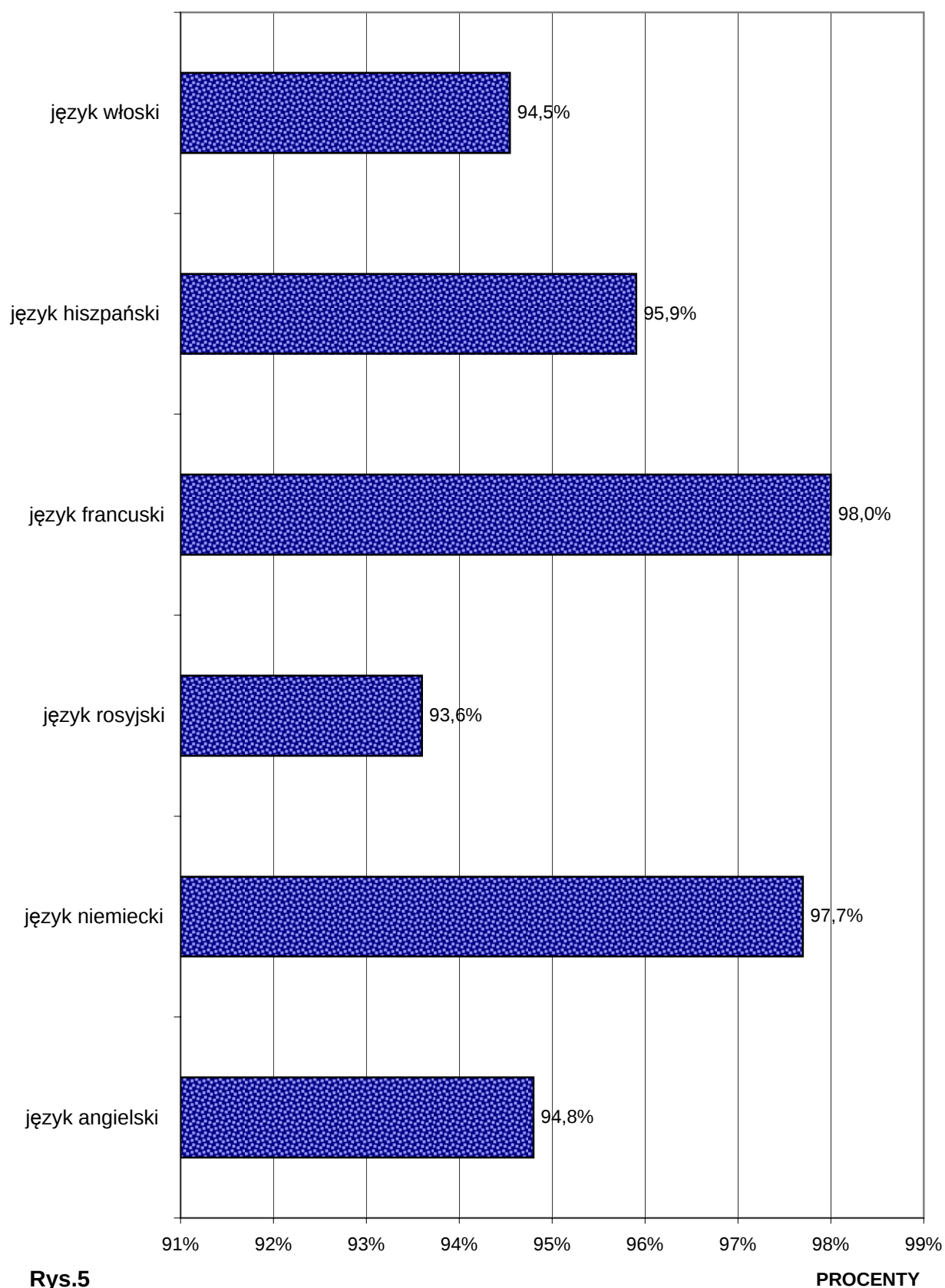
Tabela 3 C Ros**Wykorzystanie nauczycieli - specjalistów do nauczania języka rosyjskiego w województwach.**

	liczba uczących przedmiotu	liczba nauczycieli danej specjalności	uczący zgodnie ze specjalnością
dolnośląskie	119	495	117
kujawsko - pomorskie	340	578	308
lubelskie	771	962	685
lubuskie	59	267	56
łódzkie	314	587	309
małopolskie	215	787	211
mazowieckie	1248	1636	1144
opolskie	49	269	47
podkarpackie	200	718	194
podlaskie	355	614	333
pomorskie	165	553	163
śląskie	294	846	285
świętokrzyskie	281	560	267
warmińsko- mazurskie	221	440	210
wielkopolskie	299	686	278
zachodniopomorskie	102	385	101
Polska	5032	10383	4708

Tabela 3 C Fr**Wykorzystanie nauczycieli - specjalistów do nauczania
języka
francuskiego w województwach.**

	liczba uczących przedmiotu	liczba nauczycieli danej specjalności	uczący zgodnie ze specjalnością
dolnośląskie	171	209	167
kujawsko - pomorskie	112	131	106
lubelskie	148	178	148
lubuskie	68	93	68
łódzkie	131	163	131
małopolskie	287	358	284
mazowieckie	402	433	391
opolskie	56	78	56
podkarpackie	117	138	113
podlaskie	48	53	47
pomorskie	94	119	92
śląskie	459	560	449
świętokrzyskie	45	55	44
warmińsko- mazurskie	36	41	35
wielkopolskie	178	228	175
zachodniopomorskie	54	71	51
Polska	2406	2908	2357

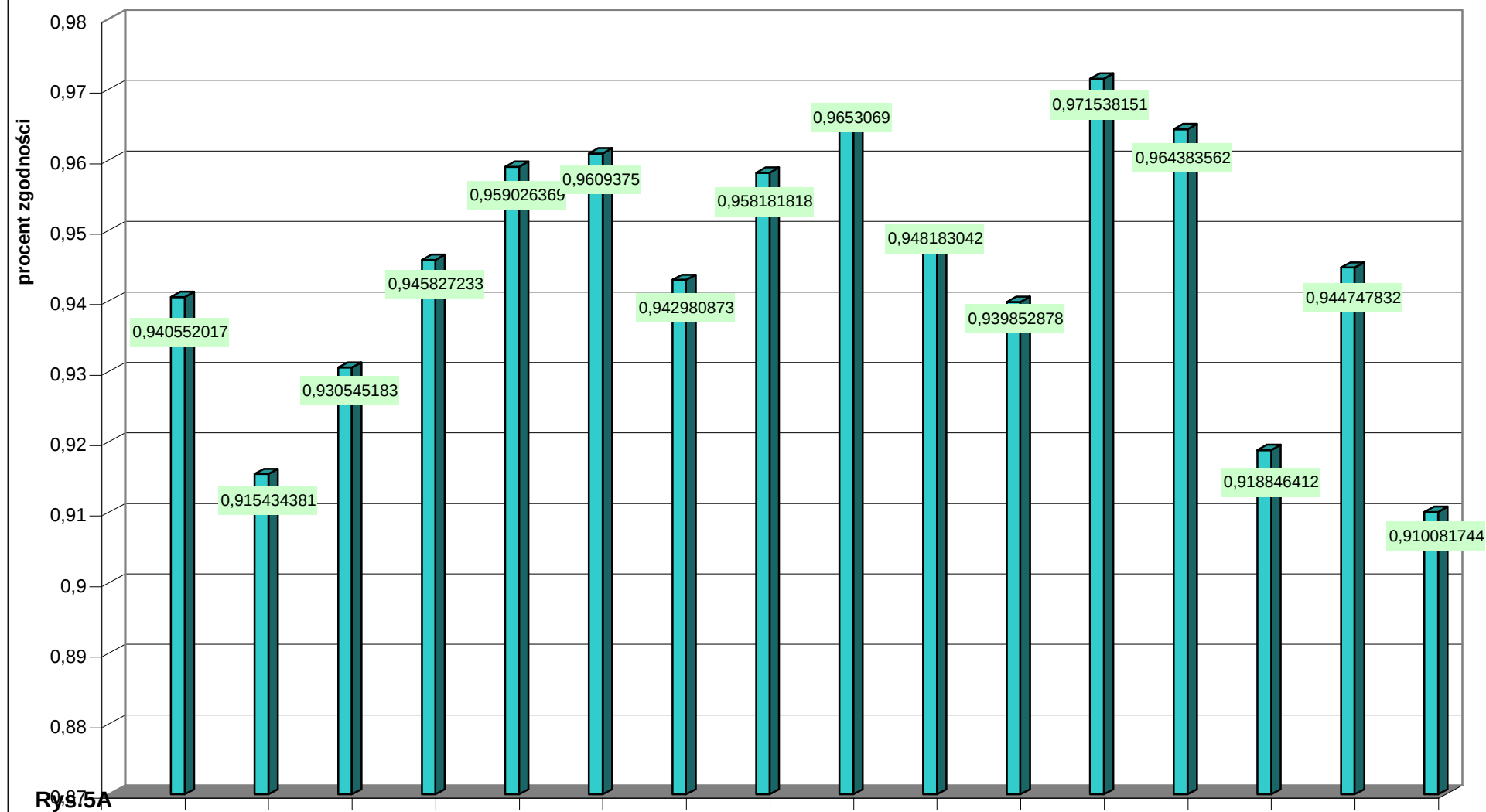
WSKAŹNIKI ZGODNOŚCI JĘZYKÓW OBCYCH DLA KRAJU

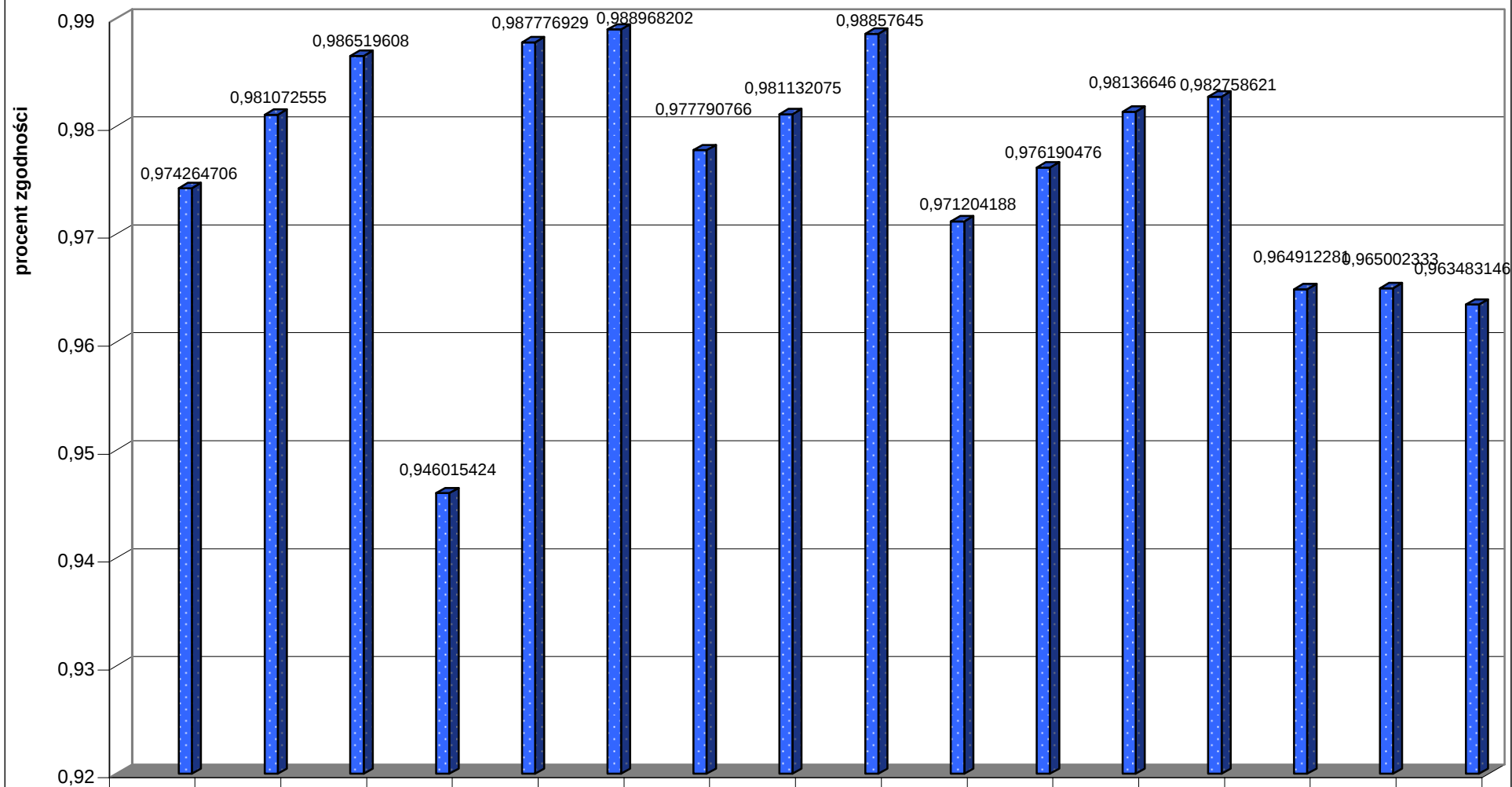
Rys.5

PROCENTY

Zgodność nauczanego języka angielskiego z wyuczoną specjalnością

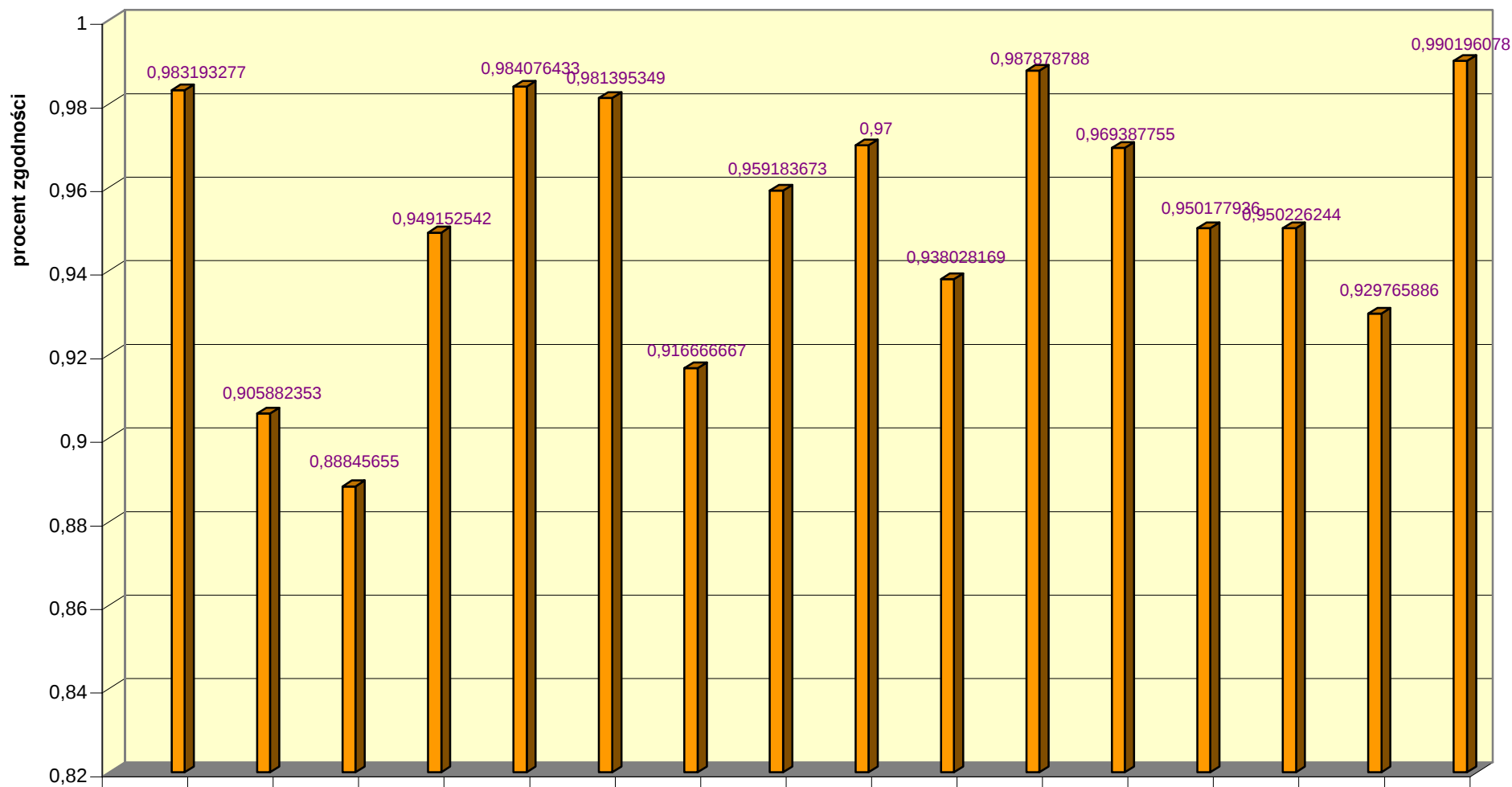

Zgodność nauczanego języka niemieckiego z wyuczoną specjalnością

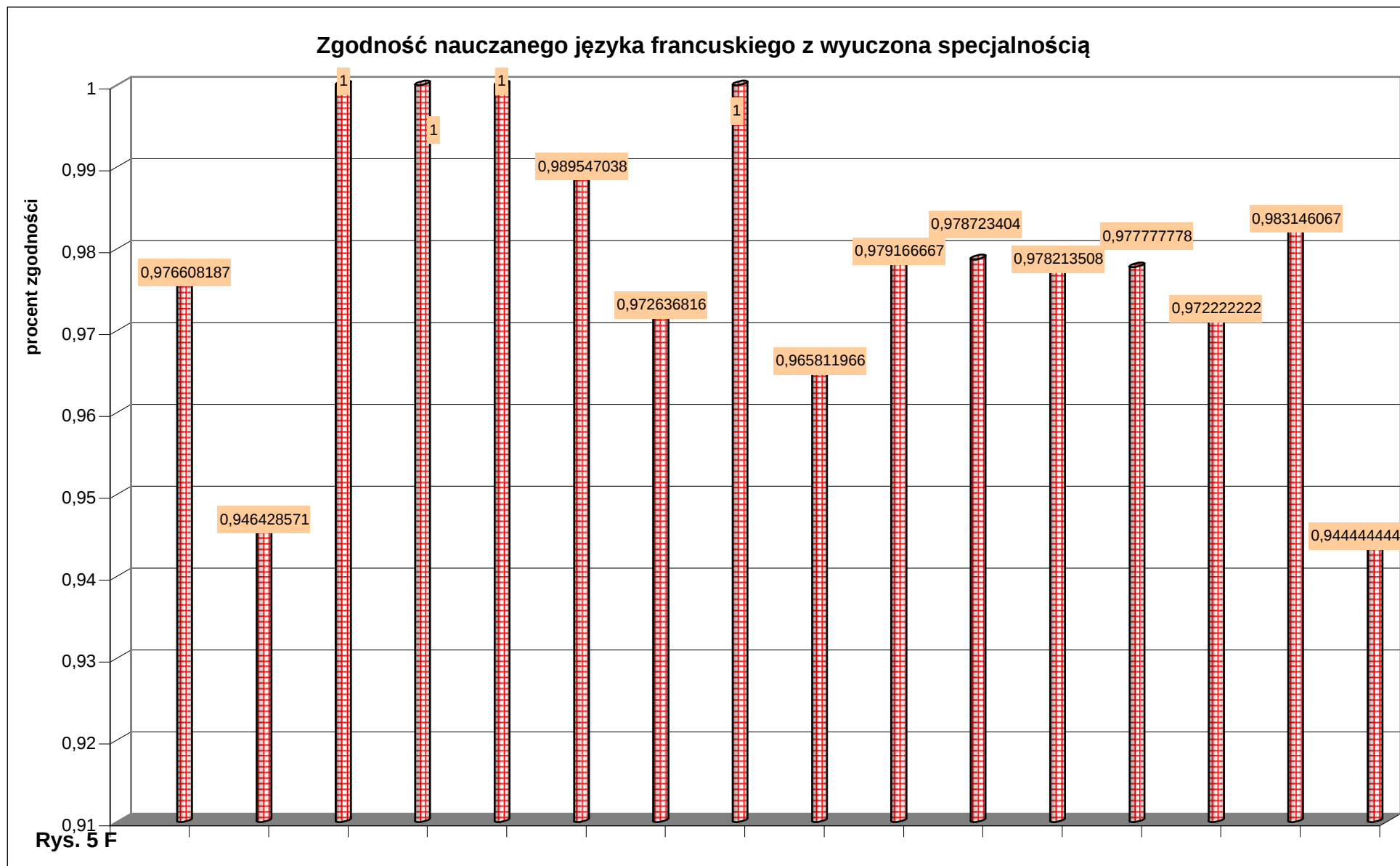

Rys.5 N

Zgodność nauczanego języka rosyjskiego z wyuczoną specjalnością

rys.5 R

francuskiego – 98% i niemieckiego – 97,7%, a najniższy wskaźnik zgodności - 93,6% u nauczycieli języka rosyjskiego.

W Ewianie 2002 odczytać można było wskaźniki zgodności nauczycieli pełnozatrudnionych uczących języków obcych jako przedmiotu głównego.

Wynosiły one dla kraju odpowiednio : język francuski – 95,7%, język rosyjski – 92,6%, język niemiecki - 90,4% , język angielski – 79,3%.

Wojewódzkie wskaźniki zgodności pokazano na wykresach: 5A, 5N, 5R, 5F. Najwyższy wskaźnik zgodności nauczycieli języka angielskiego wystąpił w woj. śląskim, a najniższy w woj. zachodniopomorskim. Najwyższe wskaźniki zgodności nauczycieli języka niemieckiego wystąpiły w województwach: małopolskim i podkarpackim, a najniższy wskaźnik w woj. lubuskim. W przypadku języka rosyjskiego najwyższy wskaźnik zgodności zanotowano w woj zachodniopomorskim, a najniższy w woj. lubelskim. Najwyższy wskaźnik zgodności nauczycieli języka francuskiego 100% wystąpił w czterech województwach : lubelskim, lubuskim, łódzkim i opolskim, a najniższy w woj. zachodniopomorskim.

Czynnikiem decydującym o właściwym wykorzystaniu nauczycieli przedmiotów - specjalistów z danej dziedziny w szkołach jest polityka kadrowa administracji oświatowej [dyrektorzy szkół , kuratorzy, samorządy].

4. Stopnie awansu zawodowego nauczycieli .

W tabelach 9 A i 9 B pokazane zostały stopnie awansu zawodowego nauczycieli języków obcych w kraju : ogółem i pełnozatrudnionych w

tabela 9 A

**Nauczyciele języków obcych ogółem według
stopnia awansu zawodowego - kraj**

język obcy	stażysta	kontraktowy	mianowany	dyplomowany	bez stopnia awansu zawodowego
angielski	5833	13402	14323	4053	1994
niemiecki	1547	4950	8541	3433	341
rosyjski	226	564	2430	1759	53
francuski	180	464	1042	655	65
hiszpański	70	116	59	17	31
włoski	38	50	79	30	23

tabela 9 B

**Nauczyciele języków obcych pełnozatrudnieni według
stopnia awansu zawodowego - kraj**

język obcy	stażysta	kontraktowy	mianowany	dyplomowany	bez stopnia awansu zawodowego
angielski	3729	10639	12514	3693	954
niemiecki	755	3503	6985	3099	132
rosyjski	82	302	1510	1416	6
francuski	38	228	669	528	7
hiszpański	24	53	36	9	10
włoski	0	18	37	18	1

minionym roku szkolnym. Sytuacja ta wyglądała następująco dla analizowanych języków obcych [por. tab.9 A]

a) język angielski - największa grupa nauczycieli uczących posiadała stopień nauczyciela mianowanego, a na drugim miejscu byli nauczyciele kontraktowi . Najmniej liczną grupę stanowili nauczyciele dyplomowani – [4053 osoby tj. 10,2% całej grupy].

b) język niemiecki - pierwsze miejsce pod względem liczebności zajmowali nauczyciele mianowani, drugie nauczyciele kontraktowi, trzecie dyplomowani. Najmniej liczną grupą byli nauczyciele stażyści [1547 osób tj. 8,2 % ogółu uczących]

c) język rosyjski – największa grupa nauczyciele mianowani, potem nauczyciele dyplomowani, trzecie miejsce nauczyciele kontraktowi i ostatnie nauczyciele stażyści [226 osób]

d) język francuski - to samo uszeregowanie nauczycieli ze względu na awans zawodowy jak w przypadku języka rosyjskiego

W tabeli 9 C przedstawiono udziały procentowe nauczycieli ogółem z różnymi stopniami awansu , którzy uczyli w minionym roku sześciu języków obcych: angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego, francuskiego , hiszpańskiego i włoskiego. Wśród nauczycieli stażystów największe udziały mieli nauczyciele hiszpańskiego i włoskiego, a wśród nauczycieli kontraktowych uczący języka hiszpańskiego i angielskiego. Największe udziały [powyżej 40 %] przypadły nauczycielom mianowanym uczącym : rosyjskiego, niemieckiego i francuskiego. W grupie nauczycieli dyplomowanych największe udziały posiadali nauczyciele uczący języka rosyjskiego i francuskiego. Osobną grupę tworzą nauczyciele uczący języków obcych, ale nie posiadający stopnia awansu zawodowego. W minionym roku szkolnym liczbowo było ich najwięcej w języku angielskim – 1994 osoby, natomiast największe udziały procentowe

tabela 9 C

Nauczyciele języków obcych ogółem według stopnia awansu zawodowego - udział procentowy

język obcy	stażysta	kontraktowy	mianowany	dyplomowany	bez stopnia awansu zawodowego
angielski	14,7%	33,8%	36,2%	10,2%	5,0%
niemiecki	8,2%	26,3%	45,4%	18,2%	1,8%
rosyjski	4,5%	11,2%	48,3%	35,0%	1,1%
francuski	7,5%	19,3%	43,3%	27,2%	2,7%
hiszpański	23,9%	39,6%	20,1%	5,8%	10,6%
włoski	17,3%	22,7%	35,9%	13,6%	10,5%

tabela 9 D

Nauczyciele języków obcych pełnozatrudnieni według stopnia awansu zawodowego - udział procentowy

język obcy	stażysta	kontraktowy	mianowany	dyplomowany	bez stopnia awansu zawodowego
angielski	11,8%	33,7%	40%	11,7%	3,0%
niemiecki	5,2%	24,2%	48%	21,4%	0,9%
rosyjski	2,5%	9,1%	46%	42,7%	0,2%
francuski	2,6%	15,5%	46%	35,9%	0,5%
hiszpański	18,2%	40,2%	27%	6,8%	7,6%
włoski	0,0%	24,3%	50%	24,3%	1,4%

tabela 9 ANG
Nauczyciele języka angielskiego ogółem według stopnia awansu zawodowego i województw

Województwo	stażysta	kontraktowy	mianowany	dyplomowany
dolnośląskie	398	765	930	115
kujawsko - pomorskie	345	726	770	217
lubelskie	432	995	1001	139
lubuskie	107	235	234	59
łódzkie	329	801	1017	225
małopolskie	534	1288	1191	563
mazowieckie	761	2094	1812	562
opolskie	124	295	421	199
podkarpackie	411	902	918	278
podlaskie	247	534	521	133
pomorskie	366	705	822	254
śląskie	556	1574	2066	633
świętokrzyskie	192	477	578	149
warmińsko- mazurskie	201	514	481	198
wielkopolskie	563	1064	1072	225
zachodniopomorskie	267	433	489	104

tabela 9 NIEM**Nauczyciele języka niemieckiego ogółem według stopnia awansu zawodowego i województw**

Województwo	stażysta	kontraktowy	mianowany	dyplomowany
dolnośląskie	168	438	1020	248
kujawsko - pomorskie	76	261	459	144
lubelskie	59	214	402	126
lubuskie	79	214	346	116
łódzkie	89	288	680	238
małopolskie	128	401	590	404
mazowieckie	157	492	727	313
opolskie	60	197	305	166
podkarpackie	88	272	474	293
podlaskie	34	91	191	57
pomorskie	95	309	454	233
śląskie	151	488	895	384
świętokrzyskie	42	136	211	121
warmińsko- mazurskie	53	207	313	148
wielkopolskie	167	632	993	303
zachodniopomorskie	101	310	481	139

tabela 9 ROS**Nauczyciele języka rosyjskiego ogółem według stopnia awansu zawodowego i województw**

Województwo	stażysta	kontraktowy	mianowany	dyplomowany
dolnośląskie	2	17	62	36
kujawsko - pomorskie	14	35	186	102
lubelskie	47	92	462	160
lubuskie	4	9	24	21
łódzkie	10	40	167	96
małopolskie	11	21	61	122
mazowieckie	65	151	570	451
opolskie	2	4	22	20
podkarpackie	8	18	89	82
podlaskie	23	47	173	105
pomorskie	4	19	66	76
śląskie	7	21	133	130
świętokrzyskie	6	31	135	107
warmińsko- mazurskie	7	23	75	112
wielkopolskie	12	28	151	107
zachodniopomorskie	4	8	54	32

tabela 9 FR**Nauczyciele języka francuskiego ogółem według stopnia awansu zawodowego i województw**

Województwo	stażysta	kontraktowy	mianowany	dyplomowany
dolnośląskie	15	27	85	37
kujawsko - pomorskie	12	26	50	22
lubelskie	5	30	80	32
lubuskie	3	13	26	25
łódzkie	13	31	50	32
małopolskie	16	51	111	103
mazowieckie	45	117	145	72
opolskie	3	10	22	21
podkarpackie	7	21	52	36
podlaskie	4	12	18	11
pomorskie	15	15	42	16
śląskie	20	57	229	149
świętokrzyskie	4	6	16	19
warmińsko- mazurskie	2	12	10	11
wielkopolskie	10	26	80	58
zachodniopomorskie	6	10	26	11

[powyżej 10 %] reprezentowali nauczyciele języków : hiszpańskiego i włoskiego. Stopnie awansu zawodowego nauczycieli najbardziej popularnego języka obcego w Polsce tzn. angielskiego przedstawia wykres 9.

W grupie nauczycieli pełnozatrudnionych języków obcych [tab.9 D] udział procentowy nauczycieli mianowanych i nauczycieli dyplomowanych w grupie uczących danego języka obcego był odpowiednio wyższy niż ich udział w grupie nauczycieli uczących ogółem. Sytuacja taka wystąpiła dla wszystkich sześciu omawianych w raporcie języków obcych.

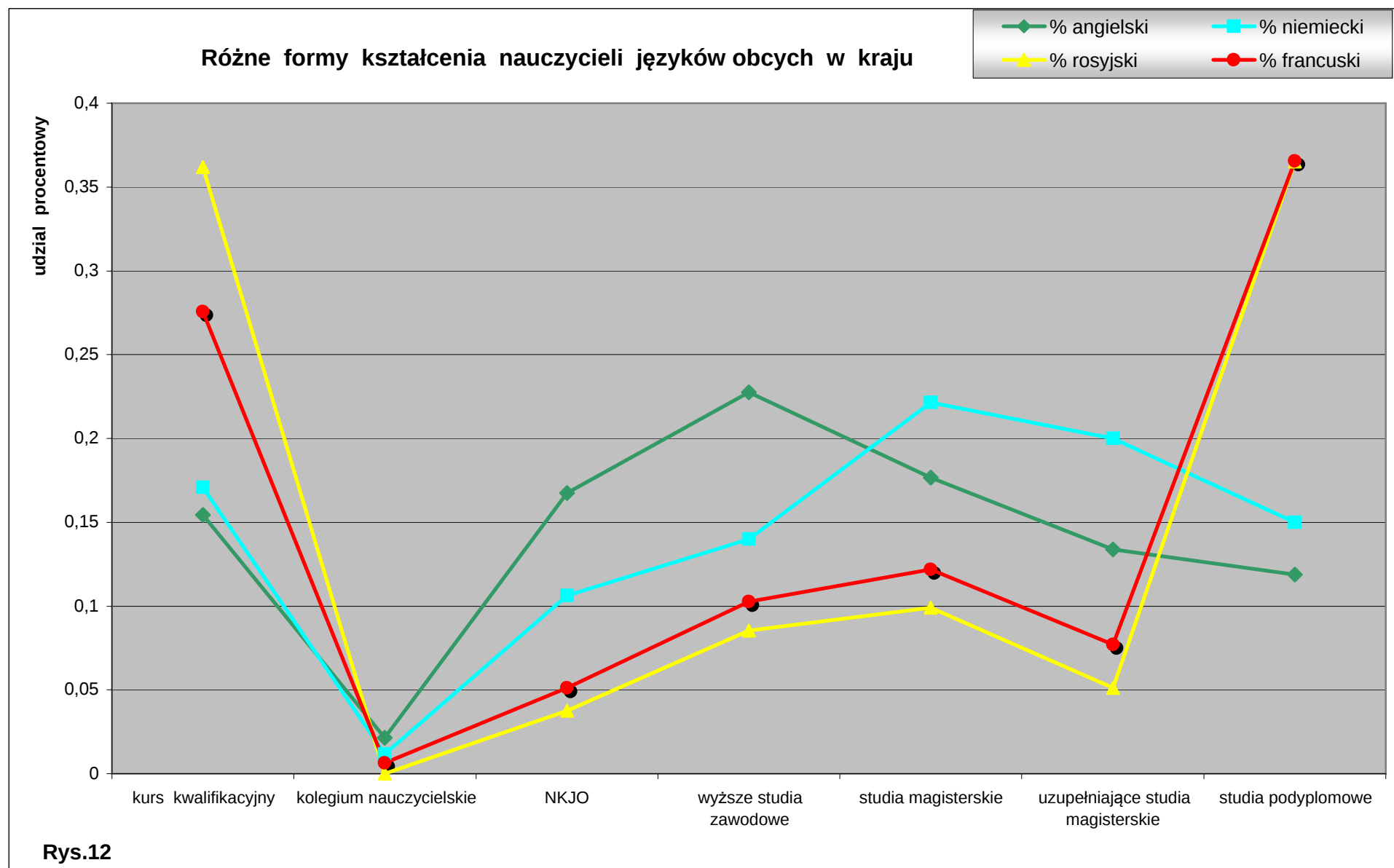
Stopnie awansu zawodowego nauczycieli uczących we wszystkich województwach można przeanalizować w czterech tabelach: 9 Ang, 9 Niem., 9 Ros., 9 Fr. Zawierają one dane o językach : angielskim, niemieckim, rosyjskim i francuskim. Stopni awansu zawodowego nauczycieli języków obcych w roku 2006 nie można porównać ze stopniami awansu w roku 2002 , ponieważ takie dane odnośnie nauczycieli poszczególnych przedmiotów szkolnych nie były zbierane w systemie Ewikan.

5. Formy kształcenia i doskonalenia zawodowego.

W systemie informacji oświatowej zbierane są dane dotyczące form kształcenia i doskonalenia nauczycieli. Chodzi jednak tylko o formy ukończone przez nich w poprzednim roku szkolnym. W przypadku danych SIO zbieranych we wrześniu 2006 roku przedmiotem zainteresowania były formy kształcenia lub doskonalenia zrealizowane przez nauczycieli w roku szkolnym 2005/2006.

Tabela 12**Nauczyciele języków obcych w Polsce według różnych form kształcenia**

rodzaj formy	angielski	%	niemiecki	%	rosyjski	%	francuski	%
kurs kwalifikacyjny	702	15,4%	294	17,1%	106	36,2%	43	27,6%
kolegium nauczycielskie	97	2,1%	20	1,2%	0	0,0%	1	0,6%
NKJO	761	16,7%	183	10,6%	11	3,8%	8	5,1%
wyższe studia zawodowe	1035	22,8%	241	14,0%	25	8,5%	16	10,3%
studia magisterskie	803	17,7%	381	22,1%	29	9,9%	19	12,2%
uzupełniające studia magisterskie	609	13,4%	344	20,0%	15	5,1%	12	7,7%
studia podyplomowe	540	11,9%	258	15,0%	107	36,5%	57	36,5%
razem formy	4547	100,0%	1721	100,0%	293	100,0%	156	100,0%

Formy kształcenia nauczycieli są formami, w wyniku których nauczyciele uzyskują wyższy poziom wykształcenia lub nowe, dodatkowe kwalifikacje do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć, formalnie potwierdzone. Takimi formami są w naszym kraju : studia magisterskie, studia wyższe zawodowe, uzupełniające studia magisterskie, studia podyplomowe, studia w kolegium nauczycielskim lub nauczycielskim kolegium języków obcych i kurs kwalifikacyjny. Tabela 12 przedstawia liczby nauczycieli czterech najbardziej popularnych w kraju języków obcych, którzy ukończyli różne formy kształcenia. W skali kraju najczęściej wybieraną formą kształcenia były studia podyplomowe i kurs kwalifikacyjny dla nauczycieli języka rosyjskiego i francuskiego. Dla nauczycieli języka niemieckiego były to studia magisterskie lub uzupełniające studia magisterskie. Nauczyciele języka angielskiego wybierali najchętniej wyższe studia zawodowe [por. rys.12] .

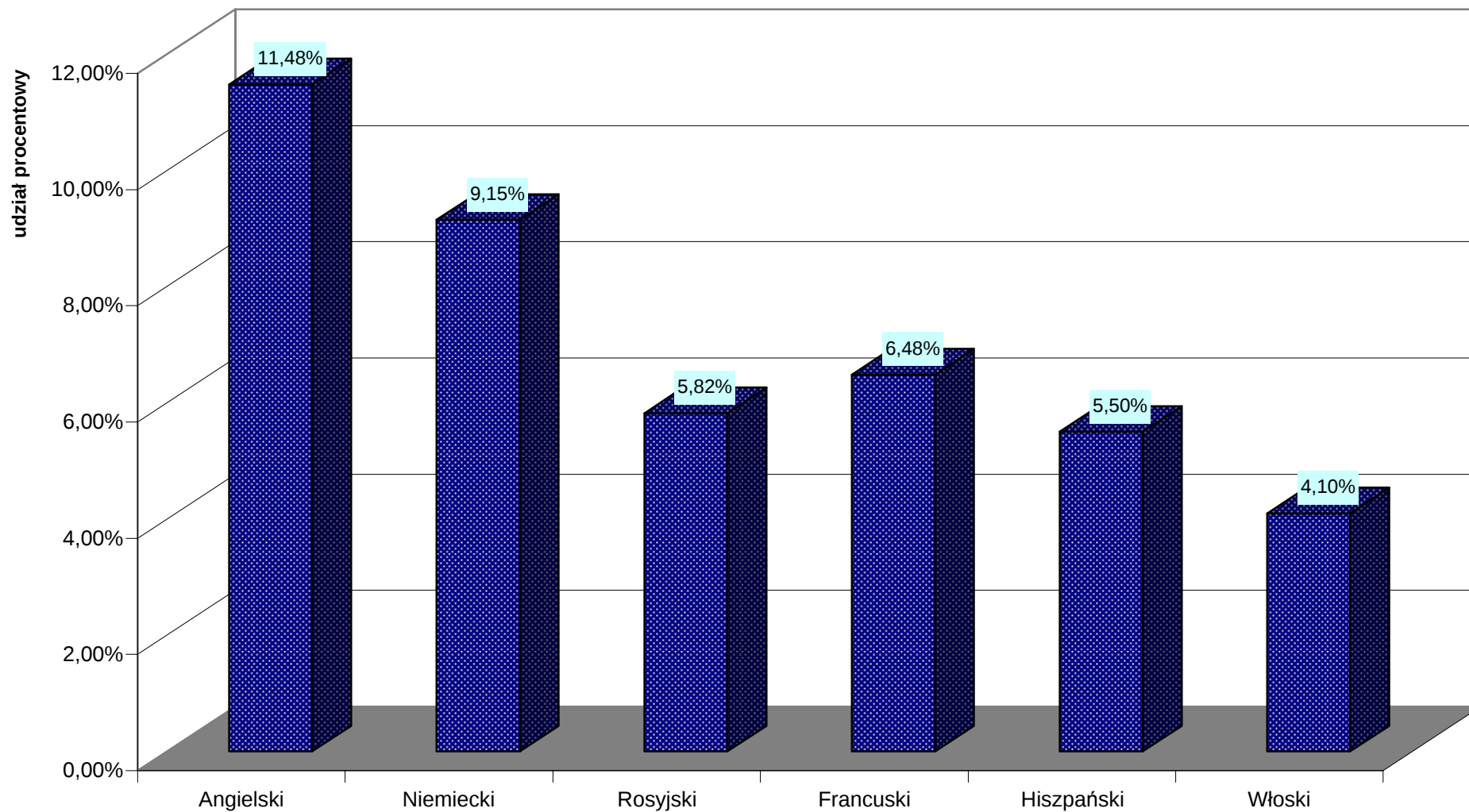
Biorąc pod uwagę łączną liczbę nauczycieli uczących danego języka w kraju oraz liczbę uczestniczących we wszystkich formach kształcenia w minionym roku szkolnym policzono udziały procentowe nauczycieli kształcących się [por. rys 10]. Największy udział w formach kształcenia zanotowano u nauczycieli: języka angielskiego – 11,5 % i języka niemieckiego – 9,2 %, a najmniejszy u nauczycieli języka włoskiego – 4,1 %. Średni procent nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących w kraju, którzy uczestniczyli w różnych formach kształcenia wynosił 9,36 %. Jak widać tylko udział nauczycieli języka angielskiego był wyższy od średniej krajowej, a udział nauczycieli języka niemieckiego był najbardziej zbliżony do tej wartości.

Wykresy 10 A, N i 10 R, F przedstawiają nauczycieli: angielskiego , niemieckiego, rosyjskiego i francuskiego uczestniczących w wszystkich formach kształcenia w każdym województwie. Największe udziały w kształceniu nauczycieli języka angielskiego miały województwa: podlaskie

Tabela 10**Nauczyciele języków obcych ogółem według form kształcenia [razem]**

województwo	angielski	niemiecki	rosyjski	francuski
dolnośląskie	233	155	3	10
kujawsko - pomorskie	278	94	20	10
lubelskie	251	52	49	6
lubuskie	71	78	3	1
łódzkie	289	105	9	7
małopolskie	473	154	10	25
mazowieckie	645	124	84	29
opolskie	130	77	5	5
podkarpackie	292	105	11	9
podlaskie	218	43	19	1
pomorskie	246	121	10	5
śląskie	508	138	10	23
świętokrzyskie	196	34	13	3
warmińsko- mazurskie	207	94	21	2
wielkopolskie	340	221	21	18
zachodniopomorskie	170	126	5	2
Polska	4547	1721	293	156

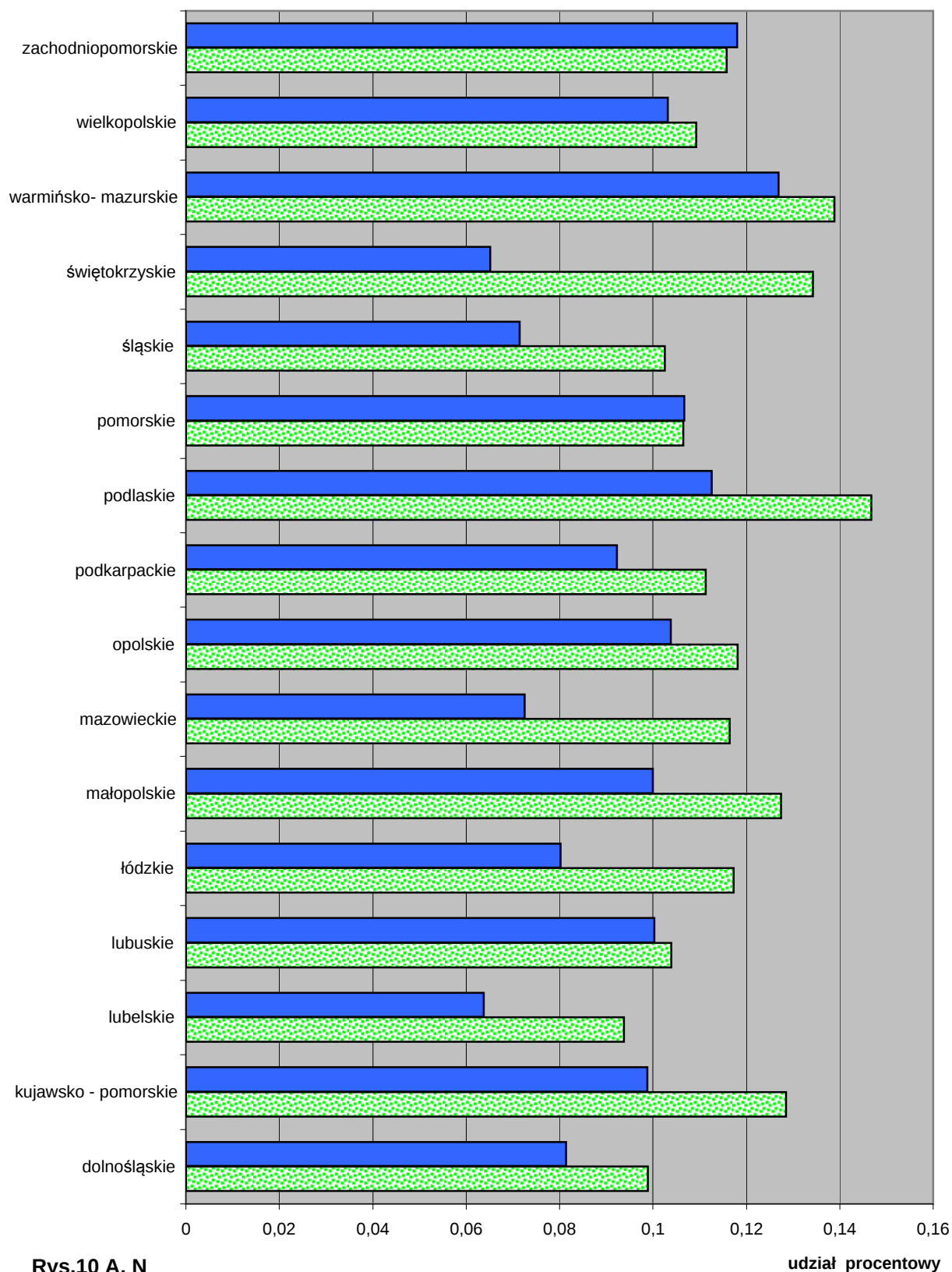
Nauczyciele języków obcych uczestniczący w formach kształcenia - kraj razem

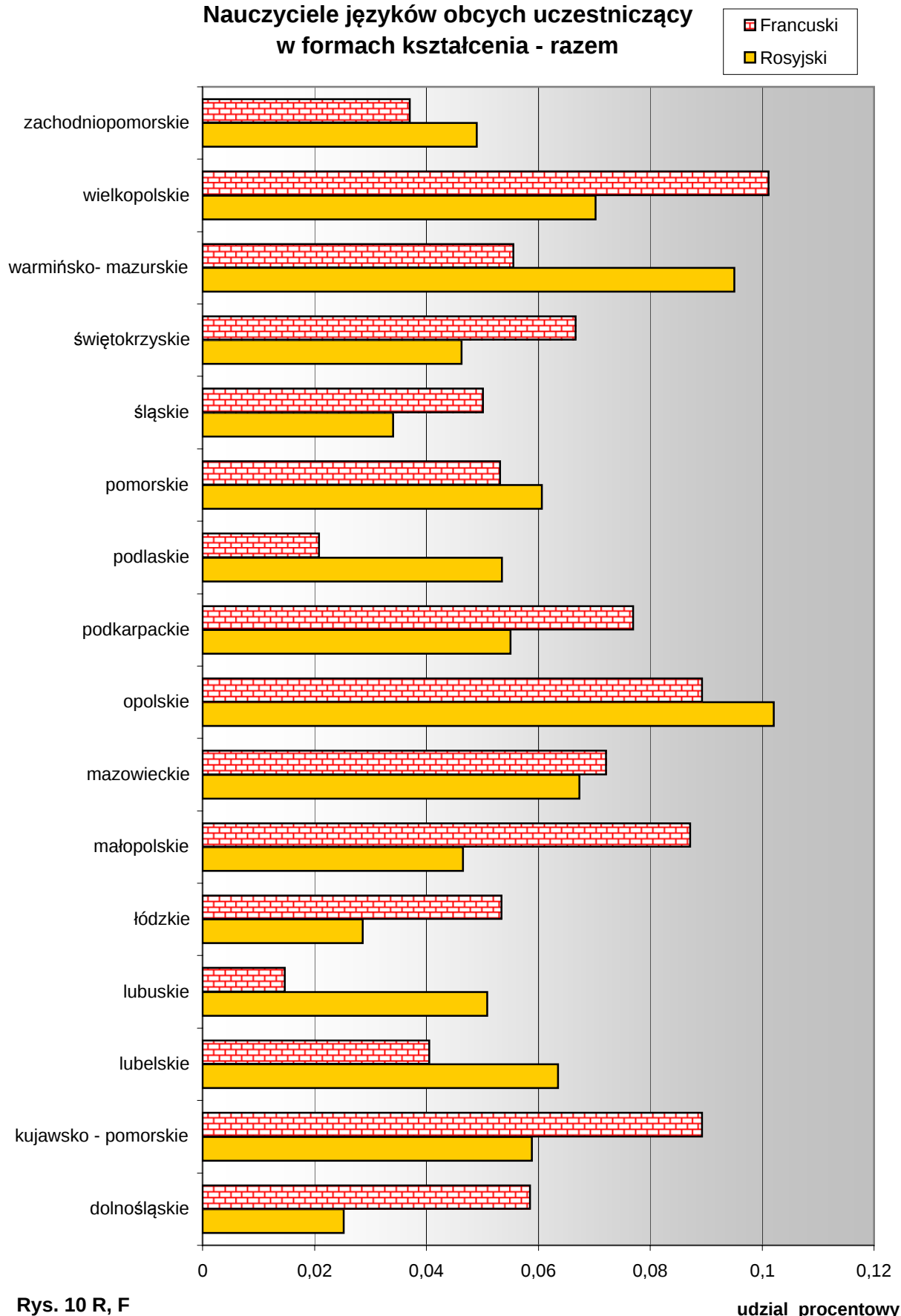
Rys. 10

Nauczyciele języków obcych uczestniczący w formach kształcenia - razem

■ Niemiecki
■ Angielski

Nauczyciele języków obcych uczestniczący w formach kształcenia - razem

Rys. 10 R, F

[14,7 %] i warmińsko – mazurskie [13,9 %], a najmniejsze województwo lubelskie. W kształceniu nauczycieli języka niemieckiego największe udziały miały dwa województwa: warmińsko – mazurskie [12,7%] i zachodniopomorskie [11,8 %]. Kształcący się nauczyciele języka rosyjskiego dominowali w województwie opolskim [10, 2%] i warmińsko – mazurskim. [9,5 %]. Natomiast w woj. dolnośląskim było ich tylko ponad 2,5 %. Największe udziały w formach kształcenia języka francuskiego mieli nauczyciele z województw: wielkopolskiego [10,1 %], opolskiego i kujawsko- pomorskiego [każde po 8,9 %], a najmniejszy udział nauczyciele z woj. lubuskiego – ponad 1,5 %.

Formy doskonalenia nauczycieli wzbogacają ich warsztat zawodowy w ramach posiadanych kwalifikacji formalnych. Na przykład nauczyciel języka obcego uczestniczący w kursie komputerowym poświęconym wykorzystaniu komputera do realizacji niektórych zadań na swoich lekcjach doskonalili umiejętności w ramach posiadanej wiedzy z zakresu nauczanego języka obcego. W SIO uwzględnione zostały tylko długie formy doskonalenia tzn. studia podyplomowe i kurs doskonalący w wymiarze co najmniej 100 godzin lub dłuższy. Dane dotyczą roku szkolnego 2005/2006.

Łącznie ukończyło takie formy doskonalenia w poprzednim roku szkolnym 1133 nauczycieli języków obcych tj. 1,7 % ogółu uczących. 492 osoby ukończyły studia podyplomowe, a 641 osób kurs doskonalący. W liczbach bezwzględnych najwięcej nauczycieli języka angielskiego, bo aż 705 osób uczestniczyło w doskonaleniu się, a najmniej z języka francuskiego - 46 osób [patrz dane w tabelach 11A,N i 11R,F]. Największy udział procentowy w formach doskonalenia przypadł nauczycielom języka francuskiego i wynosił 1,9 % ogółu uczących tego języka.

We wszystkich szesnastu województwach udział procentowy nauczycieli, którzy ukończyli formy kształcenia był wyższy od udziału nauczycieli,

Tabela 11 A , N

**Nauczyciele języka angielskiego i niemieckiego z ukończonymi formami
doskonalenia w poprzednim roku szkolnym 2006 / 2007.**

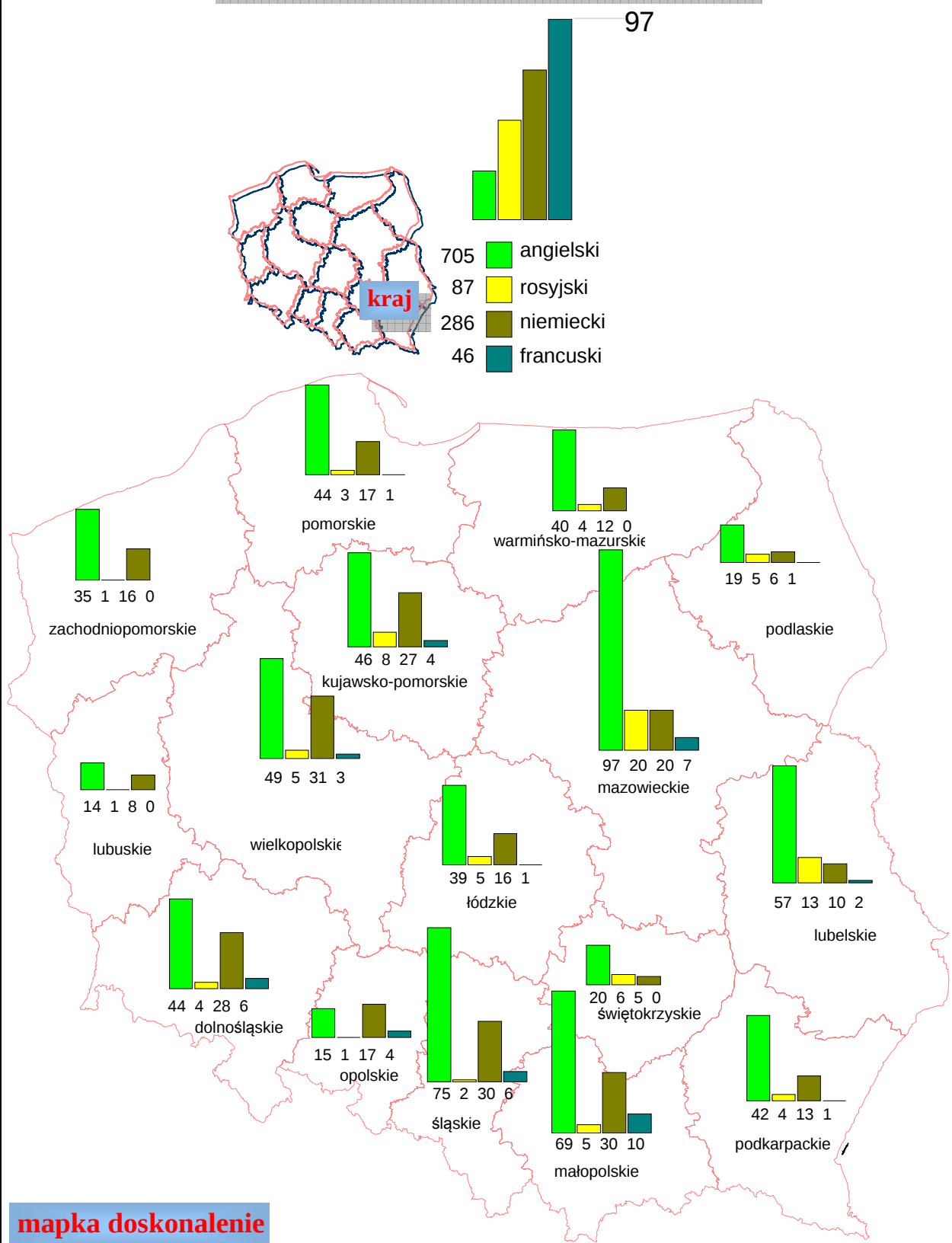
województwa	długie formy doskonalenia A 100 godzin i więcej	% nauczycieli z długimi formami doskonalenia	długie formy doskonalenia N 100 godzin i więcej	% nauczycieli z długimi formami doskonalenia
dolnośląskie	44	1,87%	28	1,47%
kujawsko - pomorskie	46	2,13%	27	2,84%
lubelskie	57	2,13%	10	1,23%
lubuskie	14	2,05%	8	1,03%
łódzkie	39	1,58%	16	1,22%
małopolskie	69	1,86%	30	1,95%
mazowieckie	97	1,75%	20	1,17%
opolskie	15	1,36%	17	2,29%
podkarpackie	42	1,60%	13	1,14%
podlaskie	19	1,28%	6	1,57%
pomorskie	44	1,90%	17	1,50%
śląskie	75	1,51%	30	1,55%
świętokrzyskie	20	1,37%	5	0,96%
warmińsko - mazurskie	40	2,68%	12	1,62%
wielkopolskie	49	1,57%	31	1,45%
zachodniopomorskie	35	2,38%	16	1,50%
Polska	705	1,78%	286	1,52%

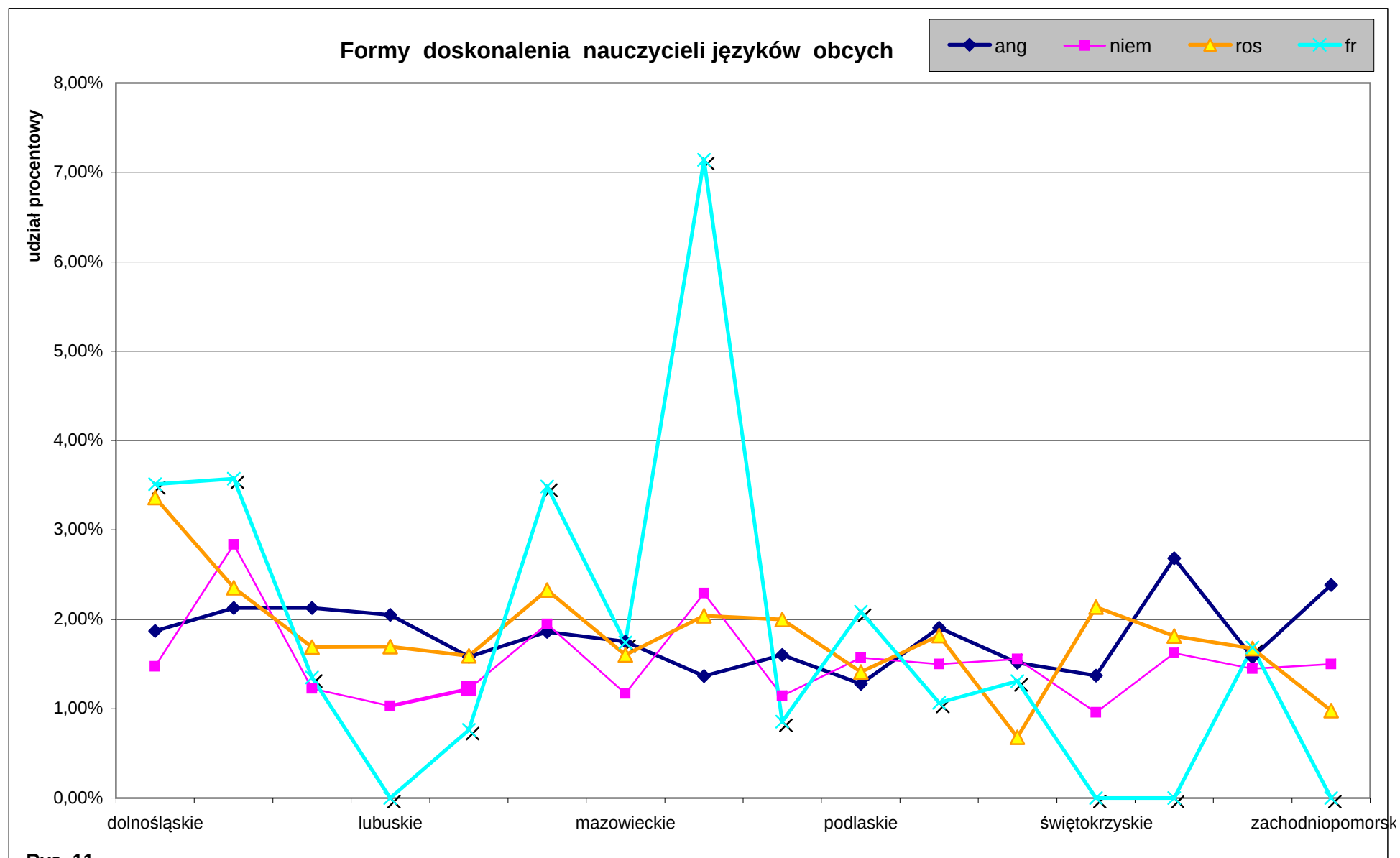
Tabela 11 R, F

**Nauczyciele języka rosyjskiego i francuskiego z ukończonymi formami
doskonalenia w poprzednim roku szkolnym 2006 / 2007.**

	długie formy doskonalenia R 100 godzin i więcej	% nauczycieli z długimi formami doskonalenia	długie formy doskonalenia F 100 godzin i więcej	% nauczycieli z długimi formami doskonalenia
dolnośląskie	4	3,4%	6	3,5%
kujawsko - pomorskie	8	2,4%	4	3,6%
lubelskie	13	1,7%	2	1,4%
lubuskie	1	1,7%	0	0,0%
łódzkie	5	1,6%	1	0,8%
małopolskie	5	2,3%	10	3,5%
mazowieckie	20	1,6%	7	1,7%
opolskie	1	2,0%	4	7,1%
podkarpackie	4	2,0%	1	0,9%
podlaskie	5	1,4%	1	2,1%
pomorskie	3	1,8%	1	1,1%
śląskie	2	0,7%	6	1,3%
świętokrzyskie	6	2,1%	0	0,0%
warmińsko- mazurskie	4	1,8%	0	0,0%
wielkopolskie	5	1,7%	3	1,7%
zachodniopomorskie	1	1,0%	0	0,0%
Polska	87	1,7%	46	1,9%

Nauczyciele języków obcych z ukończonymi formami doskonalenia

którzy ukończyli długie formy doskonalenia. Dotyczyło to czterech, najbardziej popularnych języków obcych. Na rysunku 11 pokazano procent nauczycieli doskonalących się w każdym województwie w stosunku do ogółu uczących. Wynikają z niego następujące wnioski: język angielski – największy udział procentowy doskonalących się w województwie warmińsko – mazurskim 2,68 % i zachodniopomorskim; język niemiecki – woj. kujawsko – pomorskie, udział 2,84 %; język rosyjski - woj. dolnośląskie – udział 3,4 %; język francuski – woj. opolskie, udział 7,1 %.

Liczby doskonalących się nauczycieli języka hiszpańskiego i włoskiego były małe, ale ich udział procentowy w stosunku do ogółu uczących tych języków wyglądał dobrze, odpowiednio 1,7 % i 1,8 %. W języku hiszpańskim największy udział w doskonaleniu miało województwo opolskie, a w języku włoskim świętokrzyskie.

6. Wiek nauczycieli i staż pedagogiczny

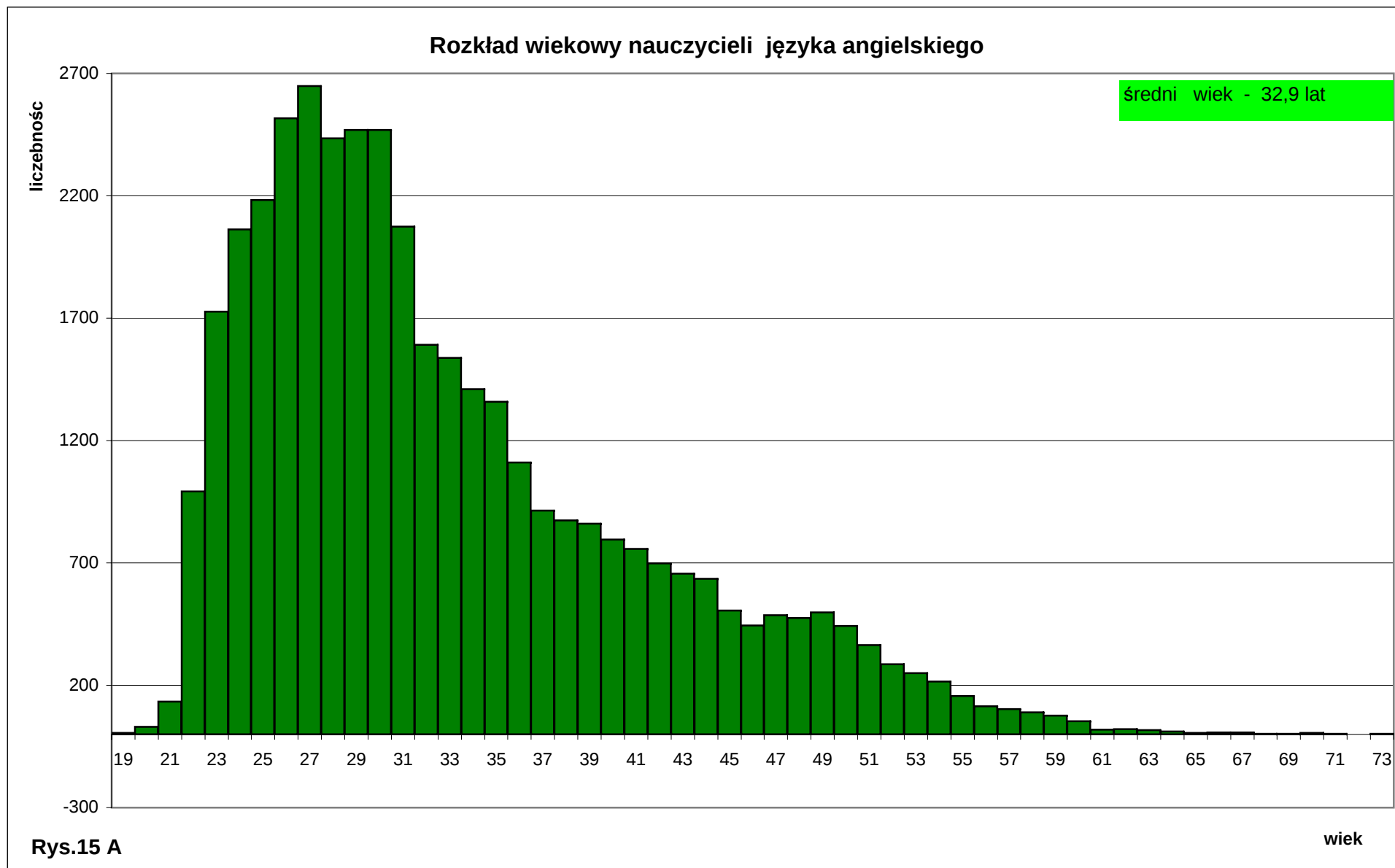
We wrześniu 2006 roku skala wiekowa nauczycieli języków obcych była bardzo zróżnicowana. Wyglądało to następująco:

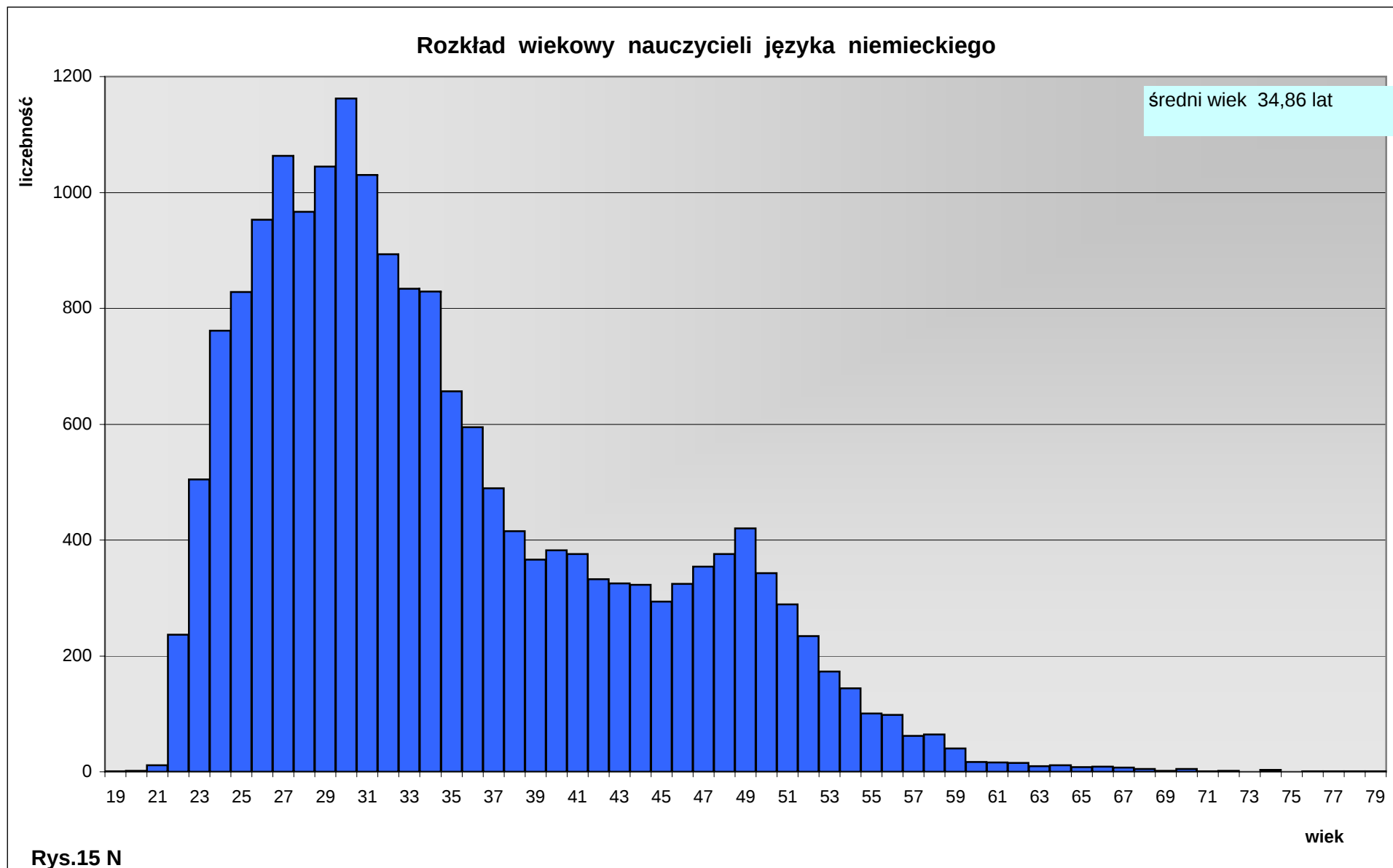
Język angielski - najmłodszy wiekiem nauczyciele mieli 19 lat, a najstarsi 78 lat. Pełny rozkład wiekowy dla kraju przedstawia wykres 15 A.

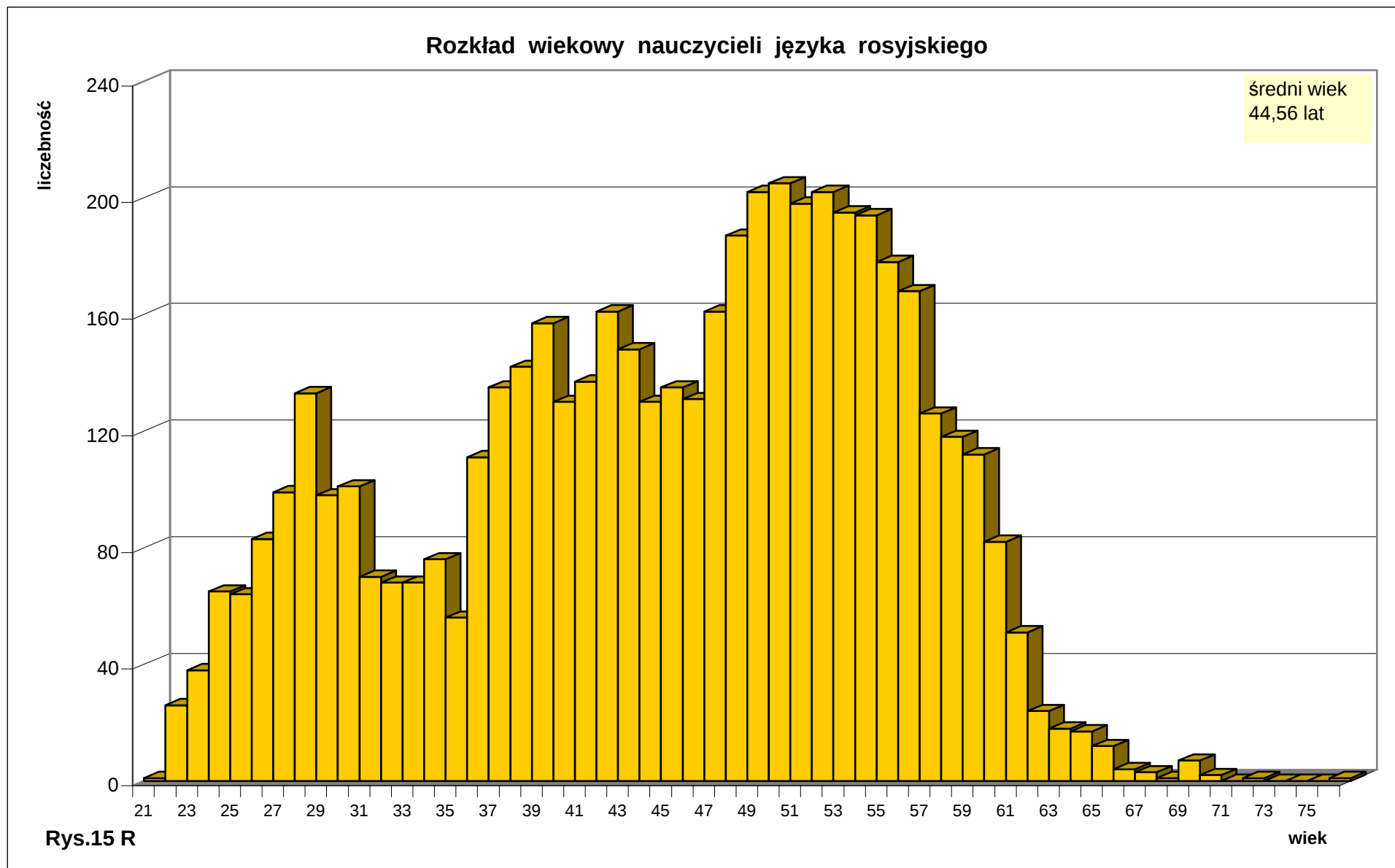
Język niemiecki - najmłodszy nauczyciel – 19 lat, najstarszy 79 lat. Pełny rozkład wiekowy pokazano na wykresie 15 N; znaczna grupa nauczycieli uczących mieściła się w przedziale od 47 lat do 51 lat.

Język rosyjski najmłodszy nauczyciel – 21 lat, najstarszy – 76 lat. Największe liczebności nauczycieli tego języka obejmują osoby starsze – wiek od 49 do 57 lat [por. wykres 15 R].

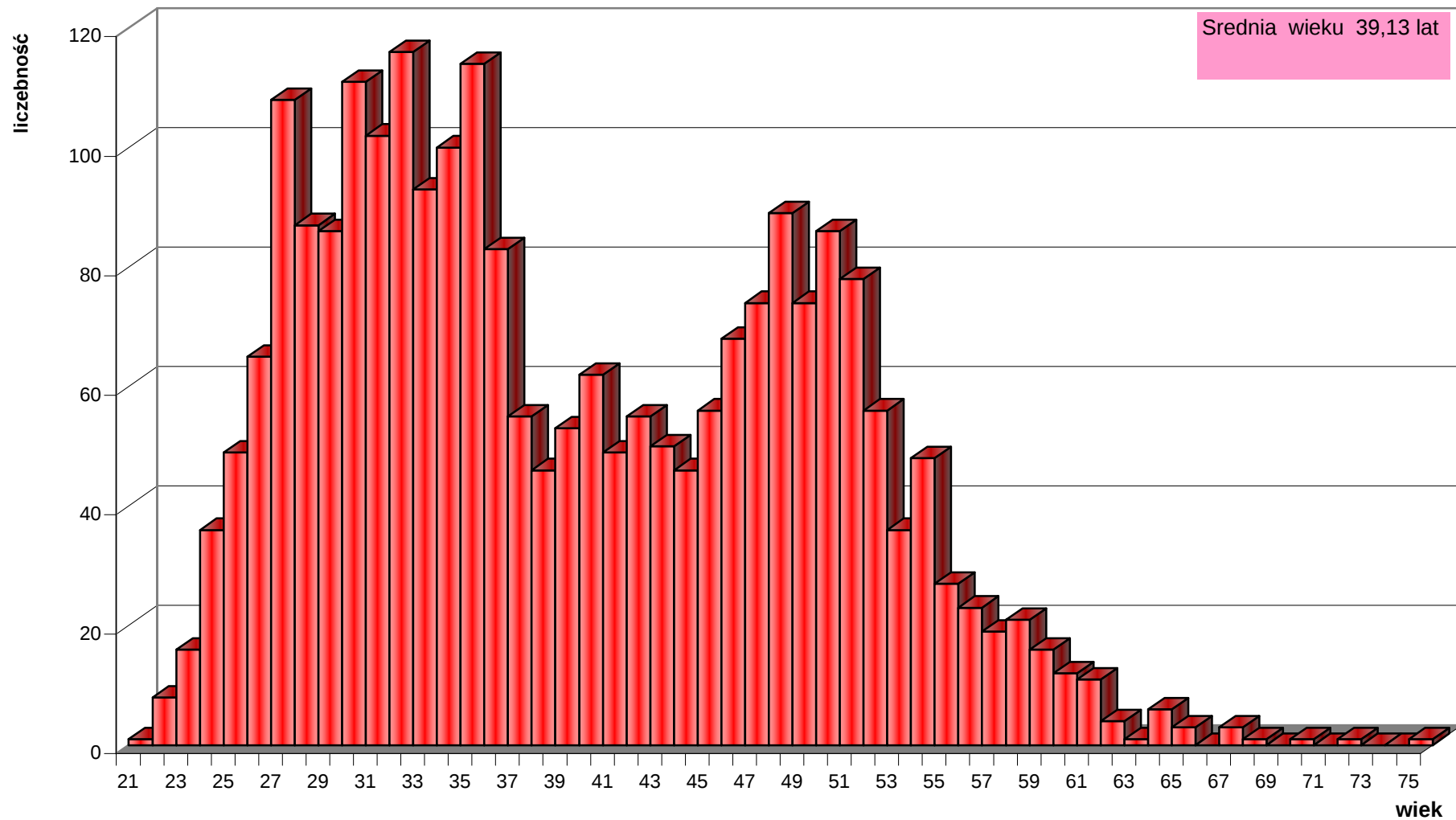
Język francuski - najmłodszy nauczyciel – 21 lat, najstarszy - 75 lat. Na rozkładzie wiekowym nauczycieli [por. wykres 15 F] widać dwa maksima:

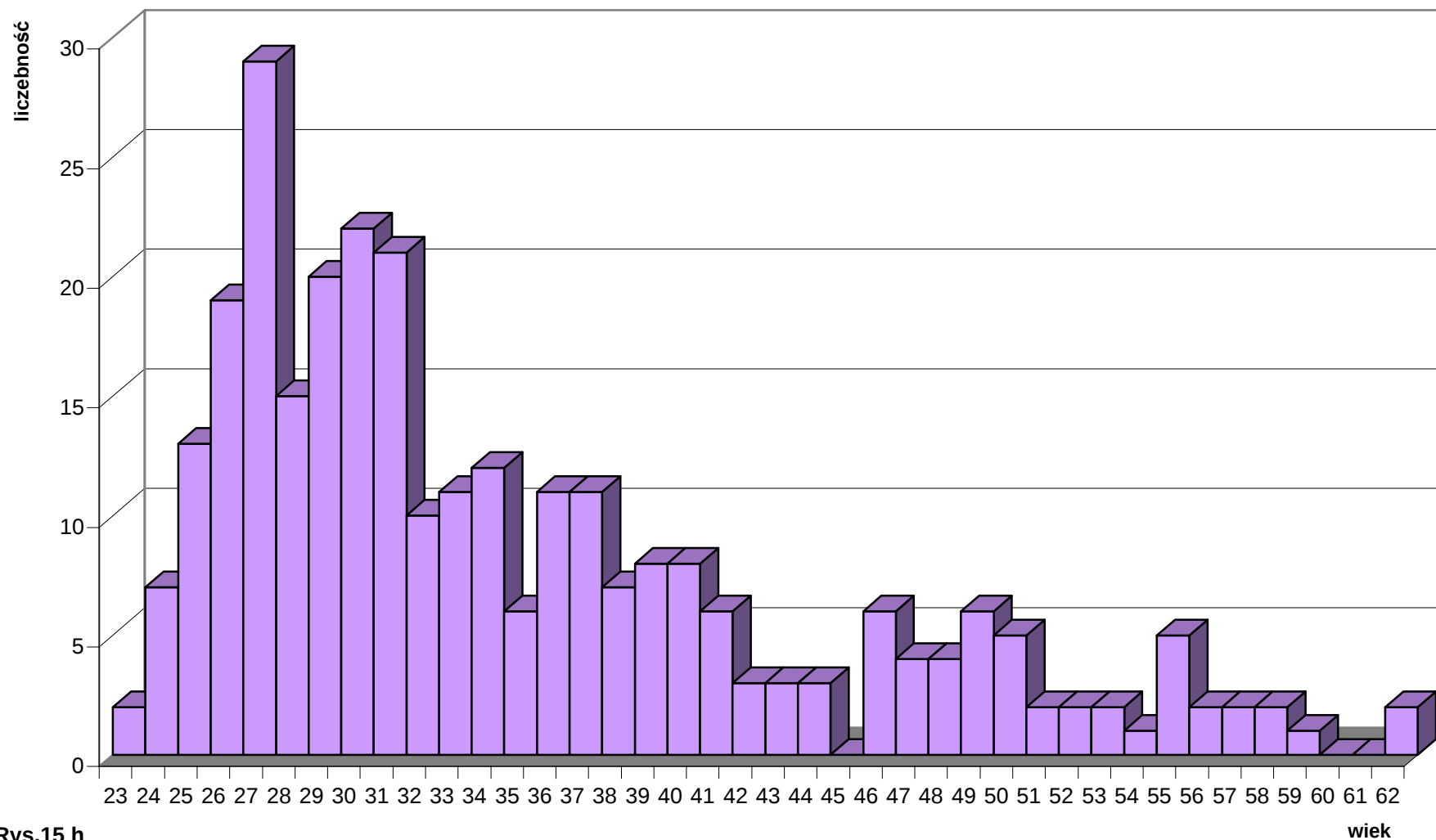

Rozkład wiekowy nauczycieli języka francuskiego

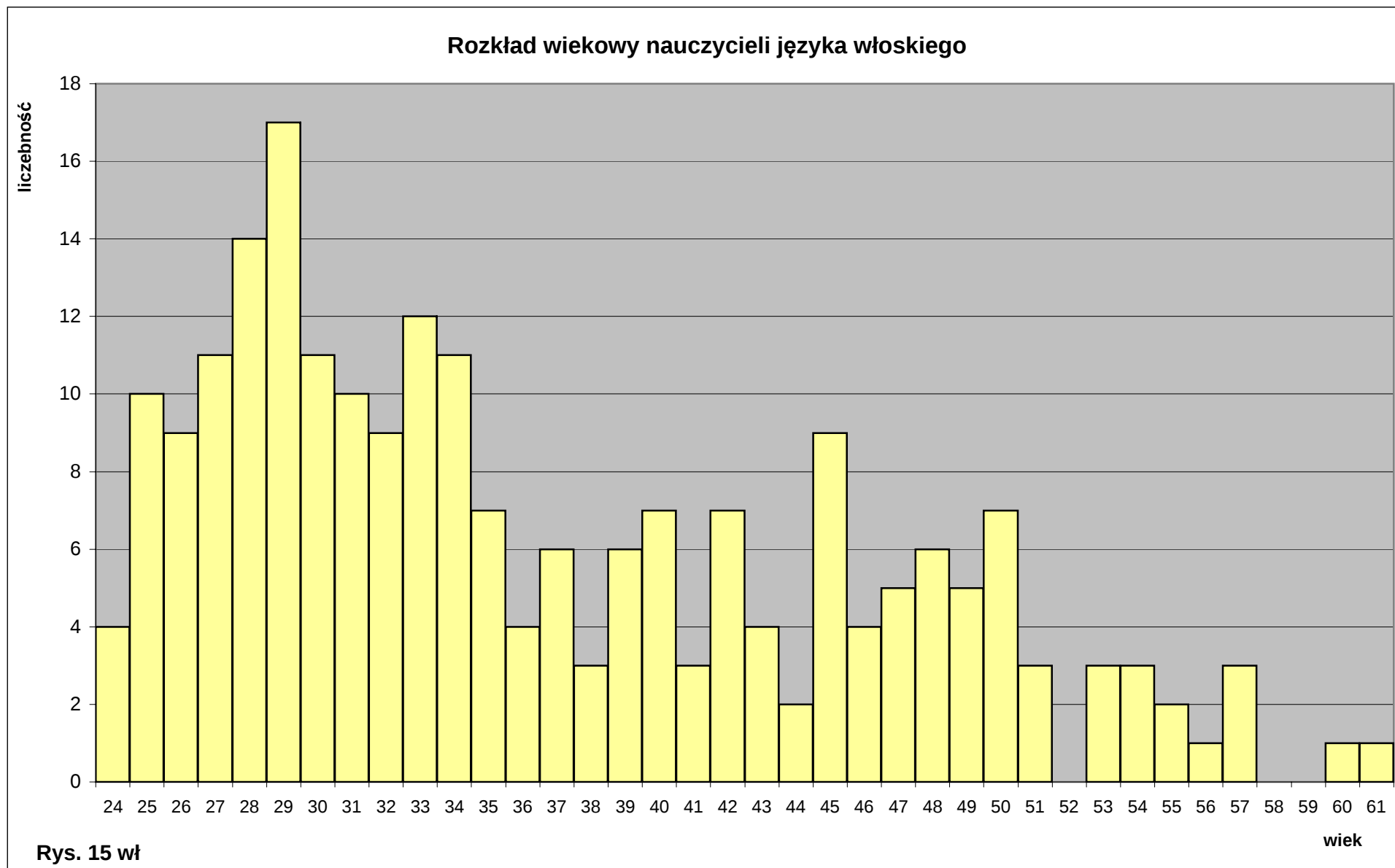

Rys.15 F

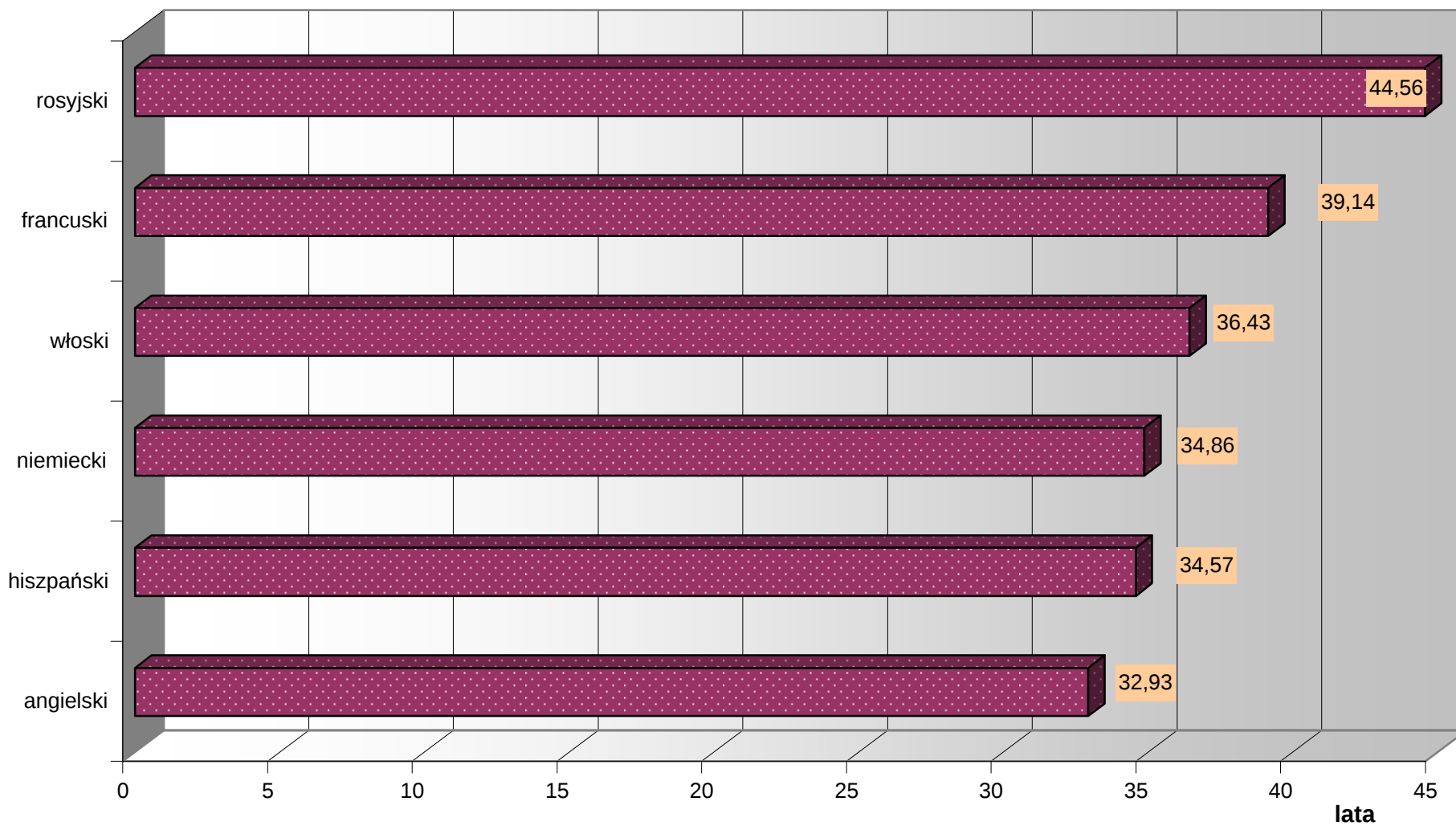
Rozkład wiekowy nauczycieli języka hiszpańskiego

Rys.15 h

Średnia wieku nauczycieli uczących języków obcych

Rys.14

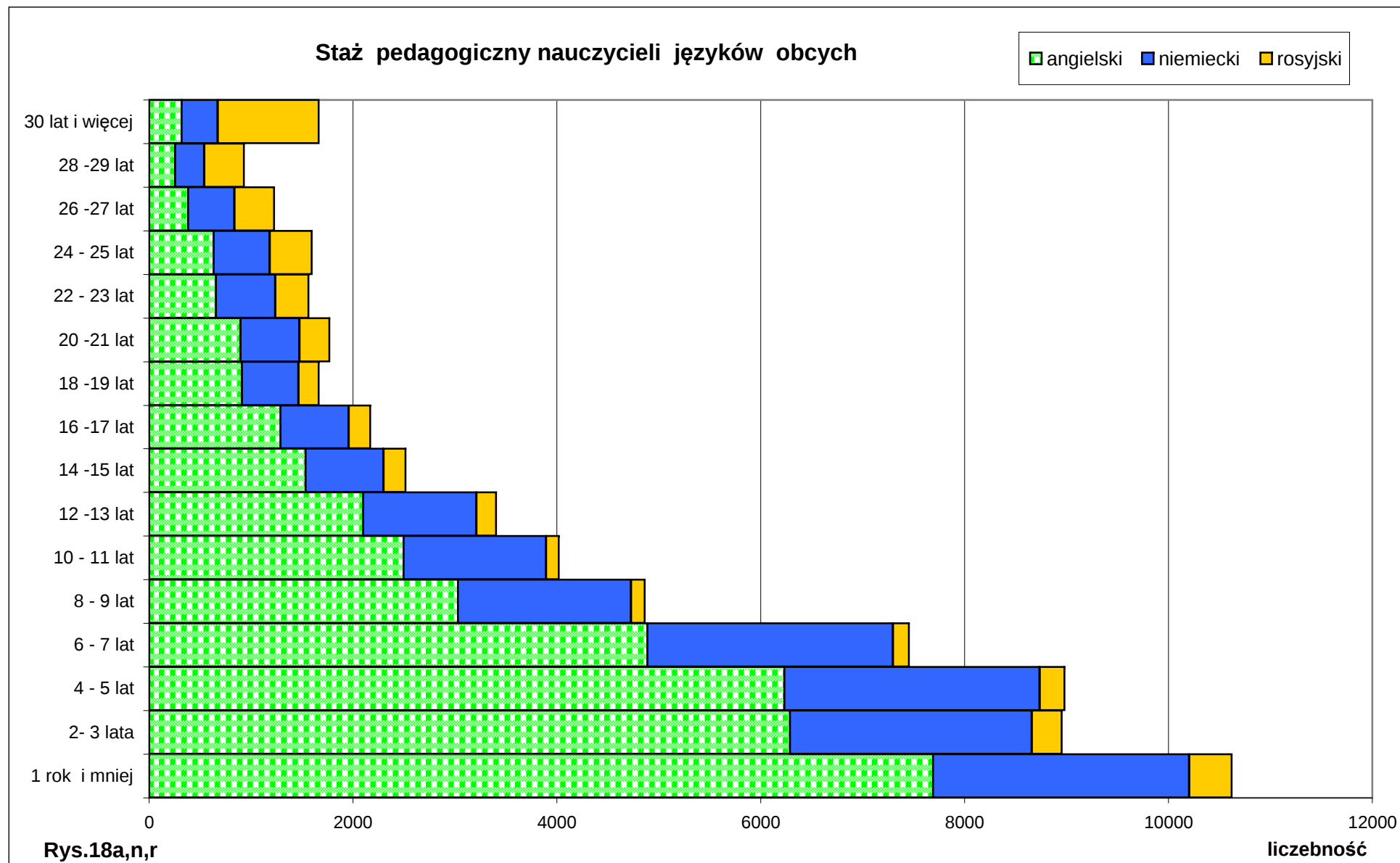
maksimum mniejsze skupiało nauczycieli starszych od 47 do 51 lat ; maksimum większe to grupa młodych nauczycieli od 27 do 36 lat [por. wykres 15 F]

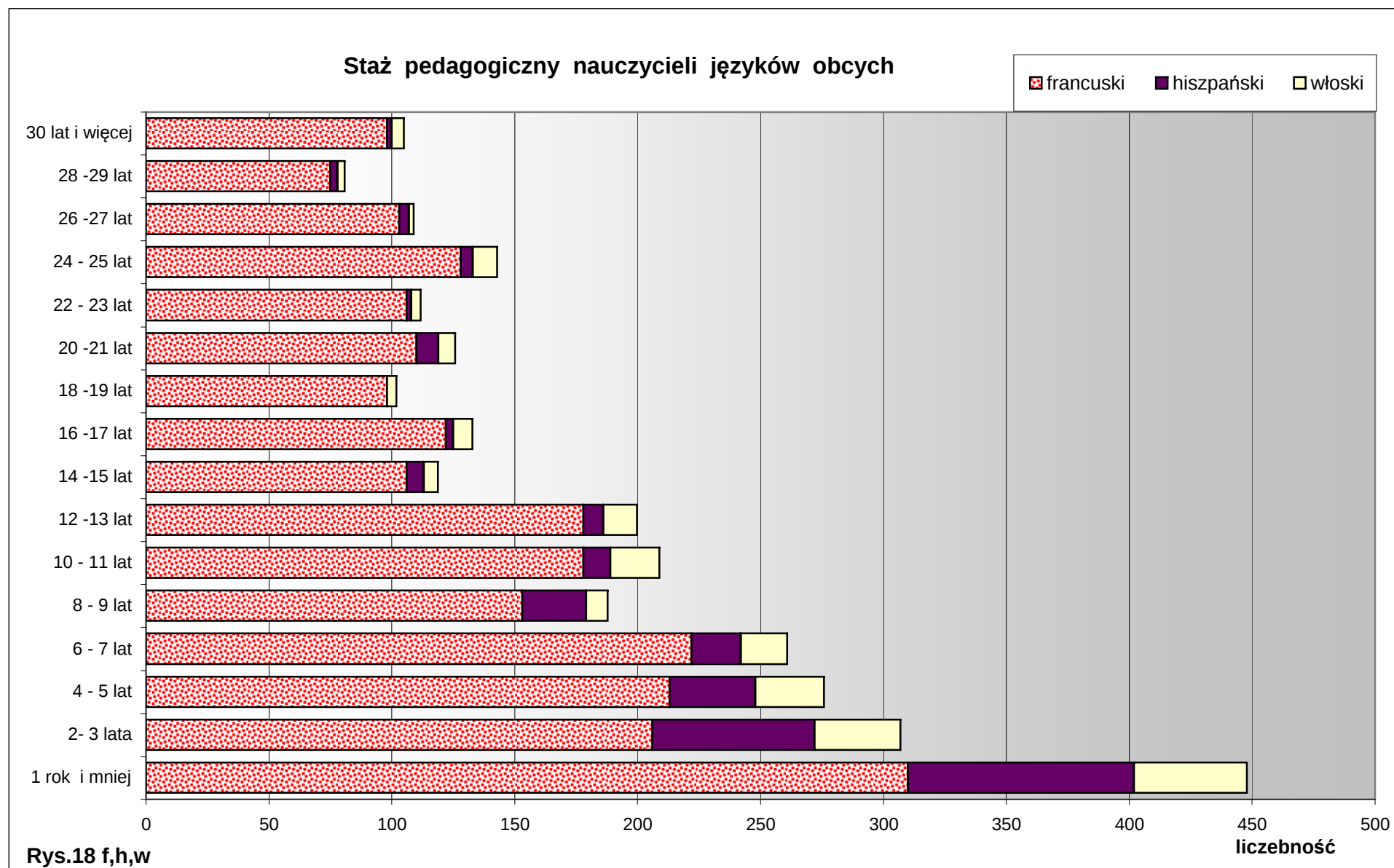
Średni wiek nauczycieli uczących sześciu języków obcych w kraju przedstawiony został na rysunku 14. Rozpiętość średniej wiekowej mieściła się w granicach od 32,93 lat do 44,56 lat. Najmłodsi nauczyciele uczyli w Polsce języka angielskiego – średnia wieku 32,9 lat oraz hiszpańskiego – średnia wieku 34,6 lat . Najstarsi nauczyciele uczyli języka rosyjskiego - średnia wieku 44,56 lat. Średni wiek nauczycieli uczących wszystkich przedmiotów w Polsce wynosił w roku szkolnym 2006/2007 41,6 lat. W porównaniu do niego nauczyciele uczący pięciu języków obcych : angielskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, włoskiego i francuskiego byli młodszy , a nauczyciele uczący języka rosyjskiego starsi.

Staż pedagogiczny oznacza lata pracy w charakterze nauczyciela przedmiotu lub wychowawcy w szkole lub placówce oświatowo - wychowawczej. Staż ten ma istotne znaczenie przy uzyskiwaniu uprawnień emerytalnych przez uczących zgodnie z Kartą Nauczyciela. Wykresy 18a,n,r i 18f,h,w przedstawiają nauczycieli języków obcych w Polsce według stażu pedagogicznego w minionym roku szkolnym .

W przeciwieństwie do innych przedmiotów ogólnokształcących nauczyciele języków obcych w zdecydowanej większości mieli niedługi staż pedagogiczny. I tak okres stażu 0 - 11 lat przedstawiał się następująco:

język angielski	-	30619 osób	tj. 77,3 % ogółu uczących go ,
język niemiecki	-	12902 osoby	tj. 68,6 % ogółu uczących go
język francuski	-	1282 osoby	tj. 53,3 % ogółu uczących go
język rosyjski	-	1395 osób	tj. 27,7 % ogółu uczących go

Dla języków mniej popularnych tj. hiszpańskiego i włoskiego udziały nauczycieli z niedługim stażem pedagogicznym też były bardzo wysokie :, odpowiednio : 85,3% i 77,7 % .

Duże były też udziały nauczycieli z najkrótszym stażem pedagogicznym tzn. 1 rok i mniej. Najwyższe dla języka hiszpańskiego - 31,4 % i włoskiego – 20,9 %. Dla pozostałych czterech języków obcych wynosiły: angielski – 19,4 %, niemiecki – 13,4 %, francuski - 12,9 % i rosyjski - 8,3 %. Dla przedmiotów ścisłych np. matematyki i fizyki udziały najmłodszych stażem nauczycieli były znacznie niższe ; odpowiednio 5,9 % oraz 7 %.

Nauczyciele o najdłuższym stażu pedagogicznym 30 lat i więcej mieli w grupie uczących języków obcych niewielkie udziały procentowe: angielski – 0,8 %, niemiecki – 1,9 % , francuski - 4,1%. Wyjątkiem byli nauczyciele języka rosyjskiego, dla których udział był dość wysoki i wynosił 19,7 %. Nawet dla przedmiotów ścisłych udziały nauczycieli z najdłuższym stażem były niższe niż udział nauczycieli rosyjskiego. Na przykład dla fizyki udział wynosił – 12,5 % , a dla matematyki 8,4 % .

7. Nauczyciele języków obcych według typu szkoły

Rozważane w tym raporcie języki obce nauczane są w różnych typach szkół , zgodnie z planem nauczania. W tabeli 16 I pokazane zostały liczby nauczycieli uczących sześciu języków obcych w szkołach podstawowych. W szkołach tych największa liczba nauczycieli uczyła języka angielskiego - około 14 tys. osób. Drugi w kolejności był język niemiecki , którego nauczało trzykrotnie mniej nauczycieli niż języka angielskiego. Na trzeciej pozycji znalazł się język rosyjski - 1400 nauczycieli tj. dziesięć

Tabela 16 I

**Nauczyciele języków obcych w szkołach podstawowych
według województw [stosunki pracy]**

	angielski	niemiecki	rosyjski	francuski	hiszpański	włoski
dolnośląskie	744	544	6	9	0	3
kujawsko - pomorskie	759	238	107	12	0	0
lubelskie	1031	146	351	10	1	2
lubuskie	186	248	6	3	0	0
łódzkie	991	365	88	13	0	0
małopolskie	1406	342	14	27	2	0
mazowieckie	2029	240	438	41	8	3
opolskie	413	202	3	6	1	0
podkarpackie	966	217	42	5	0	0
podlaskie	519	49	106	2	0	0
pomorskie	688	277	13	7	2	0
śląskie	1566	318	12	41	1	1
świętokrzyskie	591	105	79	1	0	0
warmińsko- mazurskie	558	187	55	1	0	0
wielkopolskie	1060	590	69	24	3	0
zachodniopomorskie	476	311	8	3	1	0
Polska	13983	4379	1397	205	19	9

Tabela 16 II

**Nauczyciele języków obcych w szkołach gimnazjalnych
według województw [stosunki pracy]**

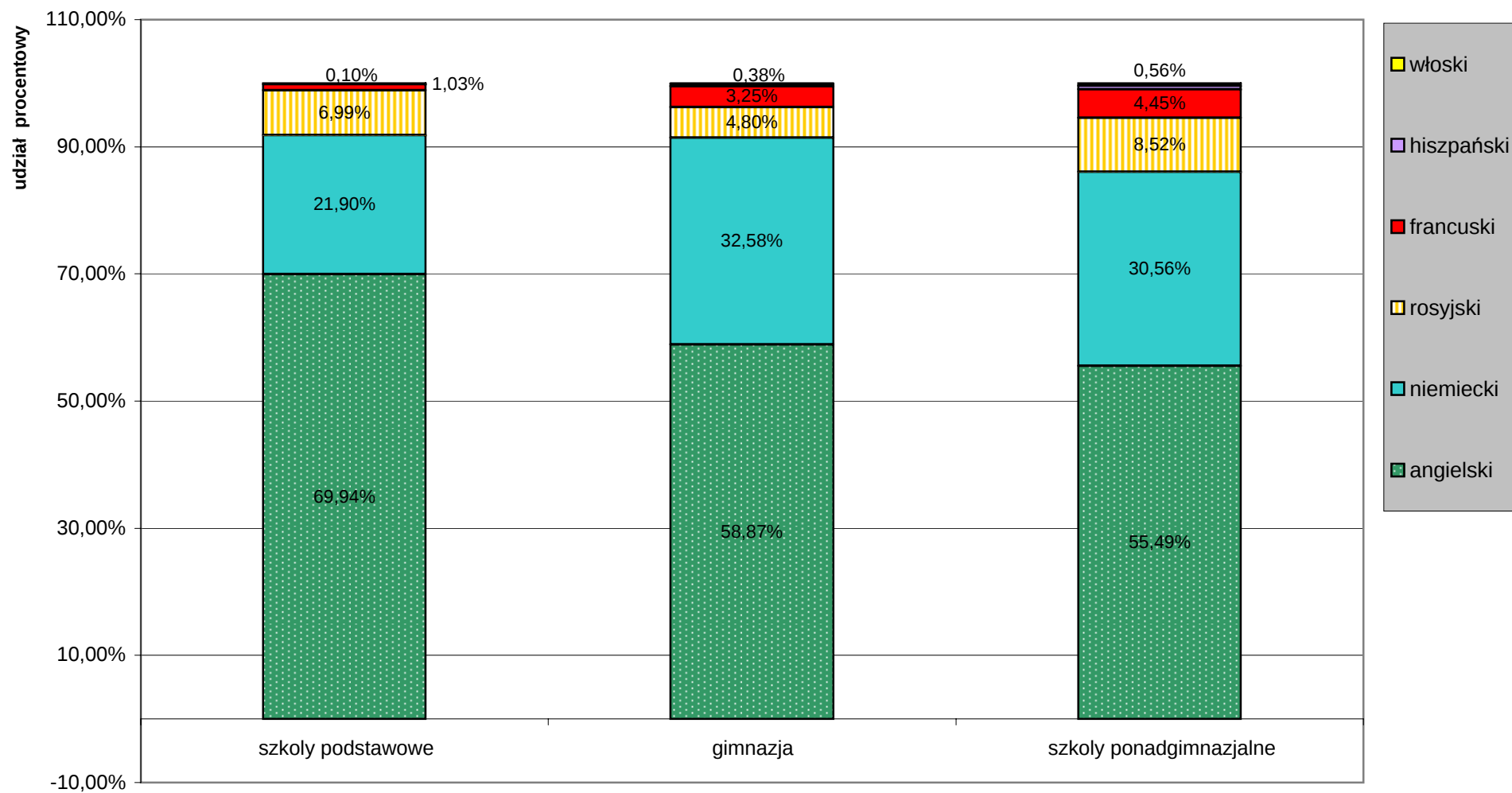
	angielski	niemiecki	rosyjski	francuski	hiszpański	włoski
dolnośląskie	549	499	12	32	1	1
kujawsko - pomorskie	438	222	62	23	0	1
lubelskie	531	178	130	32	9	0
lubuskie	142	197	2	16	0	0
łódzkie	627	385	59	30	0	0
małopolskie	795	409	11	55	5	2
mazowieckie	1272	503	221	107	25	5
opolskie	281	160	9	12	0	0
podkarpackie	540	285	11	19	2	1
podlaskie	308	82	48	12	0	2
pomorskie	415	231	14	12	8	6
śląskie	1140	512	19	82	2	0
świętokrzyskie	287	118	34	5	0	0
warmińsko- mazurskie	367	204	35	2	0	0
wielkopolskie	740	602	40	41	1	0
zachodniopomorskie	336	266	8	4	3	1
Polska	8768	4853	715	484	56	19

Tabela 16 III

**Nauczyciele języków obcych w szkołach ponadgimnazjalnych
według województw [stosunki pracy]**

	angielski	niemiecki	rosyjski	francuski	hiszpański	włoski
dolnośląskie	1509	1292	115	132	17	13
kujawsko - pomorskie	1473	733	240	93	11	9
lubelskie	1638	619	479	122	20	10
lubuskie	526	506	49	57	1	2
łódzkie	1507	890	285	111	13	8
małopolskie	2569	1299	207	261	22	33
mazowieckie	3471	1329	942	332	65	47
opolskie	602	435	43	38	4	0
podkarpackie	1724	955	161	111	9	2
podlaskie	994	330	287	42	5	1
pomorskie	1695	956	156	85	20	0
śląskie	3102	1534	286	381	32	45
świętokrzyskie	991	418	213	52	6	8
warmińsko- mazurskie	901	540	183	38	2	4
wielkopolskie	2009	1483	222	154	29	7
zachodniopomorskie	1074	881	93	59	6	2
Polska	25785	14200	3961	2068	262	191

Nauczyciele uczący języków obcych ogółem w różnych typach szkół

Rys.16.

razy mniej niż języka angielskiego. Języka hiszpańskiego uczyło tylko 19 nauczycieli, a włoskiego 9. W tabeli 16 II pokazano liczby nauczycieli uczących w szkołach gimnazjalnych. Znowu w czołówce znaleźli się nauczyciele języka angielskiego – 8,77 tys. osób i języka niemieckiego – 4,85 tys. osób. W porównaniu ze szkołą podstawową mniej nauczycieli uczyło rosyjskiego, a więcej języka francuskiego. Zwiększyła się też liczba nauczycieli uczących w gimnazjach języków: hiszpańskiego i włoskiego. W języku hiszpańskim dominowało woj. mazowieckie - 25 nauczycieli uczących, a we włoskim woj. pomorskie i mazowieckie. W szkołach ponadgimnazjalnych [łącznie] liczba nauczycieli uczących wszystkich języków obcych była bardzo wysoka por. tabela 16 III. Uszeregowanie nauczycieli uczących pod względem liczebności nie zmieniło się w porównaniu ze szkołami niższego szczebla nauczania. Najwięcej nauczycieli uczyło w nich angielskiego - 25,78 tys. osób, a najmniej włoskiego – 0,19 tys. osób.

Na wykresie 16 przedstawione zostały udziały procentowe nauczycieli uczących w szkołach różnego typu. Policzone je w stosunku do ogólnej liczby nauczycieli języków w danym typie szkoły. We wszystkich trzech typach szkół dominujący był udział języka angielskiego; najwyższy w szkołach podstawowych - 69,9 %, a najniższy w szkołach ponadgimnazjalnych - 55,5%. Najwyższy udział nauczycieli niemieckiego odnotowano w gimnazjach - 32,6 %, a najniższy w szkołach podstawowych - 21,9 %. Trzeci pod względem uszeregowania język rosyjski miał najwyższy udział – 8,5 % w szkołach ponadgimnazjalnych., a w gimnazjach 4,8 %. Udział języków romańskich: francuskiego, hiszpańskiego i włoskiego był znikomy w szkołach podstawowych. W gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych nastąpił wzrost udziału języka francuskiego, trzykrotnie w gimnazjach i ponad czterokrotnie w szkołach ponadgimnazjalnych w stosunku do szkoły podstawowej. W szkołach

Tabela 17

**Nauczyciele uczący języków obcych i w szkołach ponadgimnazjalnych
- kraj [stosunki pracy]**

	angielski	niemiecki	rosyjski	francuski	hiszpański	włoski
liceum ogólnokształcące	4885	2539	763	655	142	87
liceum profilowane	111	43	33	3	1	0
technikum i średnia zaw.	290	149	72	2	2	1
zasadnicza szkoła zaw.	66	37	26	3	0	0
szkoły policealne	1342	300	26	14	11	11
zespół szkół i placówek	19091	11132	3041	1391	106	92
razem	25785	14200	3961	2068	262	191

ponadgimnazjalnych nastąpił też znaczący wzrost udziału języków: hiszpańskiego i włoskiego.

Liczby nauczycieli uczących obcych języków w ponadgimnazjalnych szkołach przedstawia tabela 17. W systemie informacji oświatowej wyróżniono pięć typów szkół : licea ogólnokształcące, licea profilowane, technika i średnie szkoły zawodowe, zasadnicze szkoły zawodowe i szkoły policealne. Osobną wydzieloną grupę tworzyli nauczyciele uczący w zespołach szkół i placówek. Stanowili oni w minionym roku szkolnym największą pod względem liczebności grupę nauczycieli uczących języków obcych: angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego i francuskiego. Udziały procentowe nauczycieli uczących w zespołach były wysokie: język angielski - 74 %, język niemiecki – 78,4 %, język rosyjski – 76,8 % , język francuski 67,3 %, język włoski – 48,2 %. Natomiast udział procentowy nauczycieli uczących języka hiszpańskiego były najwyższy w liceach ogólnokształcących i wynosił 54,2 %. Niskie udziały nauczycieli uczących języków obcych w : liceach profilowanych , szkołach zasadniczych czy technikach wynikają prawdopodobnie z faktu , że wymienione szkoły ponadgimnazjalne funkcjonują w zdecydowanej większości w zespołach szkół i placówek oświatowych pod wspólnym kierownictwem.

Opracowała :

Jadwiga Zarębska

Opracowanie graficzne :

Jadwiga Zarębska

Mapki i okładka:

Józef Bujak